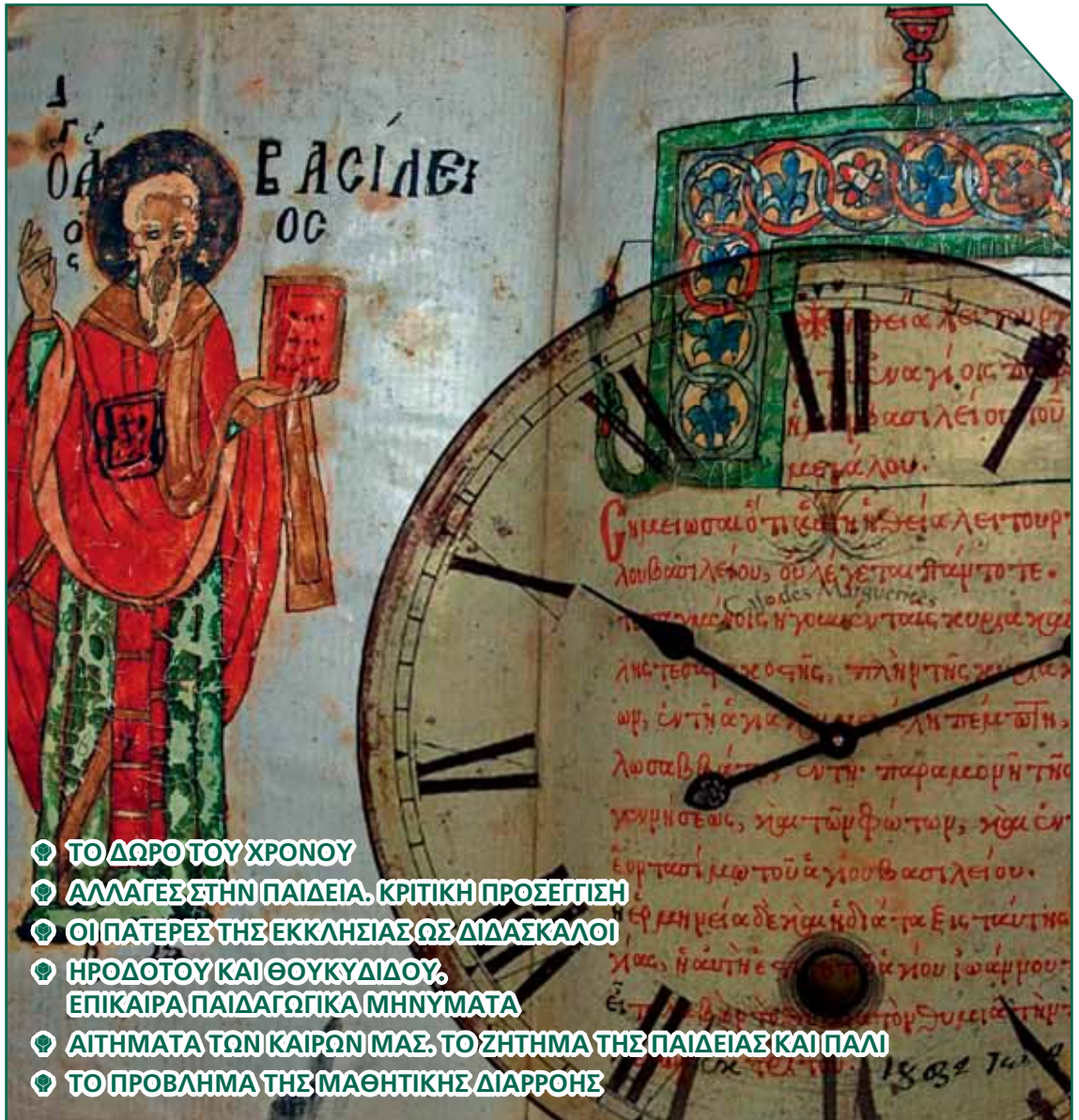

ΕΛΛΗΝΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ

Α Γ Ω Γ Η

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

- ❖ ΤΟ ΔΩΡΟ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ
- ❖ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ. ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ
- ❖ ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΩΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ
- ❖ ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΚΑΙ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ, ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ
- ❖ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ ΜΑΣ. ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΛΙ
- ❖ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ

Περιεχόμενα

3

ΣΧΟΛΙΑ 1
ΤΟ ΔΩΡΟ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Τοῦ κ. *Ηλία Λιαμῆ* 3

**ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ.
ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**

Τοῦ κ. *Ἀλεξάνδρου Κακαβούλη* 5

**ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΩΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ**

Τοῦ κ. *Δημ. Μασούρη* 6

**ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΚΑΙ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ.
ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ
ΜΗΝΥΜΑΤΑ**

Τοῦ κ. *Δημ. Παπαθανασόπουλου* 11

**ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙΤΗΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ ΜΑΣ. ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ
ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΛΙ**

Τοῦ κ. *Δημ. Κ. Κουτσουλέλου* 16

**ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΡΡΟΗΣ**

Τοῦ κ. *Δημ. Μπράνη* 18

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ. *Τῆς Συντάξεως* 21

ΕΠΙΣΤΟΛΗ-ΚΑΤΑΚΟΜΒΕΣ 22

ΕΙΔΗΣΕΙΣ 23

ΠΕΤΡΑΔΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ

Τοῦ κ. *Ἀθανασίου Ἰ. Αναστόπουλου* 25

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ 27

7

11

18

ΕΛΛΗΝΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ
ΑΓΩΓΗ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Ἦργανο τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν
Ἐγκριμένο ἀπό τό Ὑπουργεῖο Παιδείας. Ἀριθμός Ἐγκρ. 1717/15.2.1952
Ἰδρυτής: **Ἰ. Θ. Κολιτσάρας** (†1989)

Ἐκδότης - Ἰδιοκτίτης: **Χ.Ε.Ε.Α.**

Καρύτση 14, 105 61 Ἀθήνα, Τηλ.-Fax: 210 32.27.100

Ἐπεύθυνος σύμφωνα μέ τό νόμο καί ἐπιμελητής ἐκδόσεως:

Ἰωάννης Μαρκότσας, Διαγόρα 35, 153 44 Γέρακας, Τηλ.: 210 66.12.399

Διευθύνεται ἀπό Συντακτική Ἐπιτροπή

Δημιουργικό - Ἐκτύπωση

«Λυχνία Α.Ε.»

Ἀνδραβίδας 7, 136 71 Χαμόμυλο Ἄχαρνών

Τ. 210 3410436, F. 210 3425967 • www.lyhnia.com, info@lyhnia.com

Τιμή τεύχους **1,50€**

Ἐτήσια συνδρομή: Ἐσωτερικοῦ-Κύπρου 10€, Ἐξωτερικοῦ 20€ • 25\$

Ἀθήνα - Φεβρουάριος 2017

ΟΔΗΓΙΕΣ: Ἐπιστολές, συνεργασίες, ἐπιταγές, βιβλία καί ἄλλα ἔντυπα νά στέλνονται στό γραφεῖο
τῆς Χ.Ε.Ε.Α., Καρύτση 14, 10561 Ἀθήνα.

• Τό Γραφεῖο εἶναι ἀνοικτό κάθε ἐργάσιμη ἡμέρα ἀπό 9 π.μ. ἕως 1 μ.μ.

Τεύχη τοῦ περιοδικοῦ πωλοῦνται στό βιβλιοπωλεῖα τῆς «ΖΩΗΣ» στήν Ἀθήνα καί σέ ἄλλες
ἐπαρειακές πόλεις, καθώς καί στό γραφεῖο τῆς Χ.Ε.Ε.Α. στήν Ἀθήνα.

• Ἡ δημοσίευση τῶν ἄρθρων ἐγκρίνεται ἀπό τή Συντακτική Ἐπιτροπή. Μή δημοσιευμένα
ἄρθρα δέν ἐπιστρέφονται. Ἡ Συντακτική Ἐπιτροπή διατηρεῖ τό δικαίωμα νά συντομεύει τά
κειμένα ἢ νά δημοσιεύει τμηματικά τά μακρά κείμενα. Γι' αὐτό πρέπει τά ἀποσπασμένα
ἄρθρα νά μὴν υπερβαίνουν τίς 6-8 σελίδες. Στό περιοδικό δημοσιεύονται ἐργασίες σχετικές
μέ θέματα Παιδαγωγικῆς καί Διδακτικῆς, ἄλλα καί μέ ἱστορικά ἢ ἄλλα ἐπικαίρα θέματα.

Ἦσοι θέλουν παρουσίαση τοῦ βιβλίου τους, παρακαλοῦνται νά ἀποστέλουν δύο ἀντίτυπα,
ἓνα γιά ἀπλή ἀγγελία καί γιά τή βιβλιοθήκη τῆς Ἐνώσεως καί ἄλλο γιά τόν μέλλοντα νά
κάμει τήν βιβλιοπαρουσίαση. Ἡ Συντακτική Ἐπιτροπή ἔχει τό δικαίωμα νά μὴν ἐγκρίνει
τή δημοσίευση βιβλιοκρισιῶν γιά βιβλία ἄσχετα μέ τό περιεχόμενο καί τή γραμμή τοῦ
περιοδικοῦ. Τήν εὐθύνη γιά τά δημοσιευμένα κείμενα φέρουν οἱ συγγραφεῖς τους.

Καλλιέργησε τον κήπο σου...

Καλλιέργησε τόν κήπο σου
καί ἄφησε τούς ἄλλους
νά καλλιεργοῦν τόν δικό τους.
Οἱ προτιμήσεις
εἶναι διαφορετικές.
Ὅ ἓνας θά φυτέψη λουλούδια·
ὁ ἄλλος θά σπειρή σιτάρι·
καί ὁ τρίτος θ' ἀφήσῃ
νά φυτρώσῃ το χορτάρι.
Μὴν κρίνης,
Δέν ἀνήκει σέ σένα
νά τό κάνης.
Ἄλλά κάνε τόν κήπο σου
τόσο ὥραϊο
πού ὅταν περνᾶμε δίπλα του,
νά μᾶς ἔρχεται ὁ πόθος
ν' ἀποκτήσουμε καί ἐμεῖς ἓναν.
Αὐτό δέν εἶναι
τό σπουδαιότερο,
νά εἶναι ὁμορφος ὁ κήπος σου;

Τό Δεύτερο Βιβλίο τῆς Λεζάρ,
(μτφρ. Κώστα καί Ἐρ.
Διαμαντοπούλου),
Ἐκδ. Πουρναρά,
Θεσσαλονίκη 1972, σελ. 60

ΤΟ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΟ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ

Γιά πολλά χρόνια, υπήρχε μιά συζήτηση για τή «μετατροπή» του Σχολείου σέ εξεταστικό κέντρο. Καί πράγματι, παιδαγωγοί, εκπαιδευτικοί, γονεΐς, φορεΐς καί κάθε λογής παράγοντες, επαναλάμβαναν στό γνωστό μοτίβο, ότι ή καταδίκη του σχολείου σήμερα (δηλαδή στην εποχή μας) είναι ότι τά παιδιά συνεχώς βρίσκονται κάτω από τήν πίεση των εξετάσεων. Καί μιά ώραία πρωΐα, οί εξετάσεις περιορίζονται, τά μαθήματα λιγοστεύουν, οί μαθητές τής Γ΄ Λυκείου άπολύονται μέσω ένδοσχολικών εξετάσεων καί τό σχολείο παύει νά ζει μέ τό άγχος των εξετάσεων. Έρωτώνται οί επί τόσα χρόνια έπικριτές: Βοήθησε τή σχολική ζωή ό περιορισμός τους ή ή κατάργησή τους; Βελτιώθηκε ή ποιότητα τής παρεχομένης παιδείας τώρα πού οί μαθητές έχουν άπελευθερωθει; Παρακολουθούν μέ μεγαλύτερο ένδιαφέρον μαθήματα πού κάποτε δέν ένδιαφέρονταν, μέ τό σκεπτικό ότι τά μαθήματα των εξετάσεων δέν τους επέτρεπαν νά άσχοληθούν μέ τά «δευτερεύοντα»; (πού δέν ήταν βέβαια τέτοια).

Η πραγματικότητα είναι ότι ό περιορισμός των εξεταζόμενων μαθημάτων, περιόρισε καί τό ένδιαφέρον για όλα τά μαθήματα. Άμα ξεμάθει τό μυαλό στην πνευματική εργασία, τίποτα δέν μπορεί νά τό συνεφέρει. Δέν ήταν άλλωστε τυχαία ή διά του όρου «ήσσων προσπάθεια» άποδιδόμενη στό εκπαιδευτικό σύστημα τής χώρας μας, αίτια των δεινών καί των χαμηλών επιδόσεων. Άν λοιπόν τά έξι μαθήματα καί ή λήψη άπολυτηρίου σέ συνάρτηση μέ τά πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα συγκρατούσε κάπως τήν μαθητική ζωή καί τό ένδιαφέρον για όλη τή σχολική διαδικασία, τί γίνεται τώρα πού τά πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα δέν παίζουν κανένα ρόλο στό άπολυτήριο;

Έκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων στενάζουν στις σχολικές τάξεις, καθώς δέν μπορούν μέ κανένα τρόπο καί κίνητρο νά κινητοποιήσουν τους μαθητές τους. Άκόμα καί μαθήματα πού κάποτε θεωρούνταν (κακώς) φόβητρα, σήμερα συναντούν τήν άπαξίωση καί άδιαφορία των μαθητών γι' αυτά. Τό πρόβλημα όμως δέν είναι ή άξια ή ή άπαξία ενός μαθήματος. Πρόβλημα συνιστά ή παντελής άδιαφορία, προερχόμενη έκ τής βεβαιότητας ότι μέ δύο μαθήματα στά όρια τής βάσης καί 9,5 Μέσο όρο, τό άπολυτήριο είναι εξασφαλισμένο. «Μικρές» σχολικές μονάδες, μέ μεγάλη προσωπική εξάρτηση, (συγγενείς, συχωριανοί κ.λπ.) έχουν πλέον παύσει τύποις καί ουσία νά λειτουργούν, γιατί όλοι ξέρουν τό αποτέλεσμα. Τό «μικρές» δέν άφορά βέβαια μόνο στην περιφέρεια αλλά καί σέ αστικά κέντρα, άφου μέ τήν ελληνική νοοτροπία, ποιός θά τολμήσει νά βαθμολογήσει άπροσωπόληπτα καί υπεράνω συναισθηματικής φόρτισης. Νομίζουμε, ότι ή Πολιτεία καί οί άρμόδιοι έπιστημονικοί φορεΐς, πρέπει νά παρέμβουν καί νά επαναφέρουν τό σκάφος τής παιδείας στην προηγούμενη κατάσταση. Χωρίς κίνητρα καί χωρίς στόχους, παιδεία πραγματική δέν μπορεί νά υπάρξει.

Ο ΝΕΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Τό Εύρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει από τήν άρχή του έτους νέο Πρόεδρο, τόν Ίταλό Άντόνιο Ταγιάνι. Λίγο θά μäs ένδιέφερε ή πολιτική έναλλαγή στην κορυφή του Εύρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αν ό συγκεκριμένος πρόεδρος δέν είχε έμπλακει καί σέ θέματα έκτός των συνηθισμένων θεμάτων ρουτίνας των προέδρων άνάλογων οργανισμών καί θεσμών. Έτσι θυμόμαστε, ότι τό 2013 σέ συνέδριο στην Άθήνα είχε κλείσει τήν όμιλία του σέ παραγωγικές τάξεις

μέ την δήλωσιν ότι αν δεν υπήρχε η Ελλάδα, ή Εύρωπαίοι «**θά ήμασταν βάρβαροι ή ειδωλολάτρες**» καί εκκλειςε την όμιλία του μέ την φράση «ζήτω ή Ελλάς». Όπως ήταν επόμενο, ή φράση αυτή σχεδόν εξαφανίστηκε από τά Μέσα, ήλεκτρονικά καί έντυπα. Στά άρνητικά του Προέδρου, οί άνιστόρτες δηλώσεις του πρό μνός για τά Σκόπια πού τά χαρακτήρισε «Μακεδονία», κάτι όμως πού εύτυχώς τό διόρθωσε. Έμεις στό σημείο αυτό θέλουμε νά αναφερθοῦμε σέ ένα θέμα πού σχετίζεται μέ την πολεμική πού του άσκήθηκε επί τη αναήψει των καθηκόντων του από τίς ομάδες για τά δικαιώματα των όμόφυλων ζευγαριών (ομάδες ΛΟΑΤ καί ILGA Europe). Ό Ταγιάνι είχε στό παρελθόν ύποστηρίξει ότι «τά παιδιά των όμόφυλων ζευγαριών είναι βέβαιο ότι θά έχουν σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα καί θά αντιμετώπισουν προβλήματα στην ένταξή τους στην κοινωνία». Οί άνωτέρω ομάδες, θεωρούν άβάσιμες τίς άνησυχίες του προέδρου του Εύρ. Κοινοβουλίου για την ψυχολογική κατάσταση των όμόφυλων ζευγαριών καί ότι οί θέσεις αυτές δεν συνάδουν μέ τη θέση του Εύρωκοινοβουλίου για μή διάκριση σέ σχέση μέ τη σεξουαλική προτίμηση.

ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ-ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ;

Άν καλοσκεφτεί κανείς τά παραπάνω, βλέπει ότι μία μειοψηφία έχει επιβάλλει την άποψη της καί την τρομοκρατία της σέ θεσμούς

πού εκπροσωποῦν εκατομμύρια ανθρώπους. Μέ τί επιστημονικά «έργαλετα» οί ΛΟΑΤ καί ILGA θεωρούν ότι ό κ. Ταγιάνι πλανάται; Έχουν την έντύπωση ότι χιλιάδες έρευνες πού δείχνουν ότι τό υγιές οικογενειακό περιβάλλον είναι μία άναγκαία συνθήκη (καί όχι μοναδική) για νά αναπτυχθεί σωστά ένα παιδί έχουν λάθος μεθοδολογία καί αντίληψη των πραγμάτων; Οί πολίτες της Εύρώπης παρακολουθοῦμε μέ θλίψη, μία μικρή ομάδα πού δεν έχει την παραμικρή αίσθηση αιδούς, για νά ύποστηρίξει τά «ΐδια πάθη», νά έχει καταργήσει τίς βασικές έννοιες καί θέσεις επιστημών, χωρίς καμιά συστολή, χωρίς νά λαμβάνει ύπόψη της τά άνυπεράσπιστα νήπια καί χωρίς νά σέβεται την μεγάλη κατάκτηση του πολιτισμένου κόσμου, πού ήταν ή θεσμοθέτηση της άνδρόγυνης οικογένειας πού όδήγησε τίς κοινωνίες στην πρόοδο καί στην εξέλιξη.

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ

Θεωρούμε ύποχρέωση νά ύπενθυμίσουμε στους άγαπητούς αναγνώστες μας, ότι στό περιοδικό «ΑΚΤΙΝΕΣ» τ. 761 (Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2017) δημοσιεύονται οί δύο εισηγήσεις της ήμερίδας πού συνδιοργάνωσαν οί ένώσεις ΧΕΕ καί ΧΕΕΛ μέ θέμα «**Η νομική κατοχύρωση του μαθήματος των Θρησκευτικών**». Εισηγητές ήσαν οί κ.κ. Άπόστολος Βλάχος, επίτιμος Πρόεδρος Έφετων καί Γεώργιος Κρίππας, δρ. Συνταγματικού Δικαίου, Δικηγόρος.

Ύπενθυμίζουμε στους συνδρομητές καί συνδρομήτριες του περιοδικού μας, την οικονομική μας στενότητα. Παρακαλοῦμε δέ για την κατά τό δυνατόν καταβολή των συνδρομών στά κατά τόπους βιβλιοπωλεία της «ΖΩΗΣ» ή στους άντιπροσώπους.

Άν ή συνδρομή καταβληθεί μέσω ήλεκτρονικής πληρωμής νά σημειώνεται τό όνομα του συνδρομητή.

Τό IBAN για τραπεζική πληρωμή (Τράπεζα Eurobank) είναι:

GR 8002602010000930100366731

ΤΟ ΔΩΡΟ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Τοῦ κ. Ἡλίας Λιαμῆ, Θεολόγου, Μουσικοῦ, δρ. Θεολογίας

Μπροστά στό ξεκίνημα

μίας νέας χρονιᾶς, οἱ σκέψεις καί τά συναισθήματα ταξιδεύουν ἀνάμεσα στή χαρά καί τή μελαγχολία. Χαρά γιά μία νέα, κατάλευκη σελίδα τῆς ζωῆς μας, μελαγχολία γιά τά χρόνια πού περνᾶνε καί ἴσως καί γιά κάποιες εὐκαιρίες πού χάνονται. Πάνω ἀπ' ὅλα ὅμως, ὑπάρχει μία ἀλήθεια, πού ἀφήνει πίσω χαρά καί μελαγχολία καί μᾶς καλεῖ νά γεμίσουμε τίς καρδιές μας μέ κάτι ἄλλο, ἐντελῶς ξεχωριστό: **Μέ εὐγνωμοσύνη.**

Ὁ Θεός μᾶς ξαναφέρει μπροστά σ' ἕνα καινούργιο σταυροδρόμι. Μᾶς προσφέρει ξανά τό δῶρο τοῦ χρόνου, τό πιά πολύτιμο καί τό πιά ἀτίμητο δῶρο. Ἐστω καί ἂν πρωτοχρονιές καί ἐπέτειοι –καλά τό ξέρουμepώς εἶναι κατασκευές ἀνθρώπινες, μᾶς εἶναι χρήσιμες πολύ, γιατί ὅλοι διψᾶμε γιά νέα ξεκινήματα καί νέες ἀποφάσεις. Κοιτάμε πίσω μας καί βλέπουμε ὅλες ἐκεῖνες τίς στιγμές, πού φανήκαμε κοντύτεροι ἀπό

τά ὄνειρα μας. Ὅλες ἐκεῖνες τίς στιγμές, πού θά θέλαμε νά ἦμασταν διαφορετικοί. Ὅμως μπροστά μας, σήμερα, ἀνοίγεται μία νέα, κατάλευκη σελίδα, πού ὅλα μποροῦν νά γραφοῦν καλύτερα.

Μπορεῖ ὁ χρόνος νά μοιάζει παντοδύναμος. Ὅμως, ἂν τό καλοσκεφτοῦμε, ὁ χρόνος περιμένει ἀπό μᾶς νά πάρει νόημα καί σκοπό. Κι ἂν γιά πολλούς δέν εἶναι ὁ χρόνος τίποτε ἄλλο ἀπό μία διαδρομή πρὸς ἕνα τέλος, γιά μᾶς, πού ζοῦμε μέσα στήν Ἐκκλησία, ὁ ἴδιος ὁ Θεός μέ τήν ἐνανθρώπιση Του τόν μεταμόρφωσε ἀπό παγίδα θανάτου σέ εὐκαιρία ζωῆς.

Ὅλοι συμφωνοῦν πῶς ἡ νέα χρονιά κρύβει δυσκολίες. Πάντα ὁ χρόνος κρύβει δυσκολίες. Καμιά ὅμως δέν εἶναι δυνατότερη ἀπό τή δύναμη τῆς ζωῆς. Γιά ἐκείνους, πού ἔβαλαν γιά κέντρο τῆς ζωῆς τους τόν ἀρχηγό τῆς Ζωῆς, τόν Θεάνθρωπο Χριστό, ἡ κάθε στιγμή τοῦ χρόνου δίνει εὐκαιρίες γιά

ἀλλαγὴ τακτικῆς, ἀλλαγὴ προτεραιοτήτων, ἀλλαγὴ νοστοροπίας, ἀλλαγὴ τοῦ νοῦ. Ὁ χρόνος εἶναι μία διαρκῆς εὐκαιρία μετάνοιας. Πολλά ἀπό ἐκεῖνα τά δυσάρεστα πού συμβαίνουν στόν ἑαυτό μας, στήν πατρίδα μας καί στόν κόσμο ὀλόκληρο εἶναι ἀποτελέσματα ἀνθρώπινων ἐπιλογῶν. Πολλά,

είναι συνέπειες δικῶν μας λαθῶν καὶ δικῶν μας καταχρήσεων. Μέχρι τώρα χρόνος μᾶς δόθηκε πολὺς, ὁ περισσότερος ὅμως σπαταλήθηκε ἄσκοπα. Τὴν ἴδια ὥρα πού θά μπορούσαμε νά προσφέρουμε, ἀρπάξαμε. Τὴν ἴδια ὥρα πού θά μπορούσαμε νά ἐπικοινωνήσουμε, ἀποξενωθήκαμε. Τὴν ἴδια ὥρα πού θά μπορούσαμε νά προστατεύσουμε, καταναλώσαμε ἀσύστολα. Μέσα στό χρόνο πού μᾶς δόθηκε ἀποτύχαμε, μέσα στόν χρόνο πού μᾶς δόθηκε ἀμαρτήσαμε, μέσα στό χρόνο, πού τώρα ὀλοκαίνουργιος στέκεται μπροστά μας, εἶναι στό χέρι μας νά ἐπανορθώσουμε.

Καθὼς τό 2017 ξεκινάει, ὅλα γύρω μας μοιάζουν ρευστά. Ἀρχές καί ἀξίες πού στήριζαν τὴν κοινωνία μας, μοιάζουν νά καταρρέουν. Αὐτό πού ἔρχεται, μᾶς φοβίζει. Γυρνᾶμε πίσω νά κρατηθοῦμε, ὅμως ὁ χρόνος δέν γυρίζει πίσω. Σ' αὐτές τίς δύσκολες στιγμές, δέν θά μετρηθεῖ μόνον ἡ πίστη τῶν λόγων μας, ἀλλά καί ἡ πίστη τῶν ἔργων μας. Μπορεῖ νά μοιάζουν ὅλα ἐφῆμερα, ὅμως ὁ Χριστός εἶναι ὁ αὐτός εἰς τοὺς αἰῶνες. Ἐάν ζητήσουμε κοντά Του τοὺς ὁδοδείκτες μίας ἀσφαλούς διαδρομῆς, δέν θά προδοθοῦμε. Ἐάν ἀφήσουμε Ἐκεῖνον νά δώσει τό νόημα σέ ὅλες τίς ἡμέρες καί τίς στιγμές τοῦ νέου ἔτους, ὅλα, οἱ πράξεις μας, τὰ λόγια μας, οἱ σκέψεις μας, θά γίνουν ἐργαλεῖα ζωῆς. Ἐάν τόν κάνουμε οἰκοδεσπότη τῆς καρδιᾶς μας, θά δοῦμε τοὺς ἑαυτοὺς μας καί τὸν περίγυρό μας νά μεταμορφώνονται σέ

μικροὺς παραδείσους. Δέν εἶναι μόνον ἡ αὔξηση τῶν εἰσοδημάτων πού θά δώσει τίς λύσεις. Λύσεις ἀποτελεσματικότερες καί διαρκέστερες θά δώσει τό ξαναζωντανεμα τῆς εὐγνωμοσύνης μας γιὰ τό δῶρο τῆς ζωῆς καί ἡ ἀφύπνιση τῆς ἀγάπης, τῆς ἀνιδιοτελοῦς καί ἔμπρακτης ἀγάπης, ὅταν καί ὅπου χρειάζεται.

Καυχόμεθα γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία μας, γιὰ τὴν παράδοση καί τοὺς Πατέρες μας. Ὁ κόσμος ὅμως γύρω μας περιμένει ἐκείνους, πού μέ τὴ ζωὴ τους θά ἀναδείξουν καί θά ἀποδείξουν τὴν ἀλήθεια καί τὴ λύτρωση, πού προσφέρει ἡ πίστη μας. Δέν καλούμαστε οὔτε σέ ἐπιστροφή, οὔτε σέ πισσωγύρισμα. Ἀντίθετα, στρέφουμε τὴ ματιά σας στό μέλλον, ἓνα μέλλον λουσμένο ἀπὸ τό φῶς Ἐκεῖνου, πού νίκησε τὴ φθορά τοῦ χρόνου καί μετέβαλε τὴν κάθε στιγμή σέ πύλη τοῦ Παραδείσου. Ὁ δρόμος πού χάραξε, ὅταν φανερώθηκε σέ τοῦτη τὴ γῆ, εἶναι δρόμος θυσίας, πίστεως πολλῆς καί ἐλπίδας ἀκλόνητης. Ὅποιος τὸν περπατήσει, στίς μέρες πού ἀνοίγονται μπροστά μας, θά δεῖ τὸν ἑαυτό του νά γίνεται μίᾶ ἐλπίδα, μίᾶ ζωτανὴ ἐλπίδα γιὰ τὸν πονεμένο κόσμο μας.

Μέ ὅλη τὴν καρδιά μας ἄς προσευχηθοῦμε, ὁ νέος χρόνος νά μᾶς βρεῖ ἀντάξιους αὐτῆς τῆς δωρεᾶς τῆς ζωῆς, πού ἀκόμη χτυπάει τὴν πόρτα μας καί περιμένει ἀπὸ μᾶς νά τῆς ἀνοίξουμε νέους δρόμους.

Ὁ Θεὸς νά εὐλογεῖ ὅλες τίς ἡμέρες τῆς ζωῆς μας!!!

Τό Διοικητικό Συμβούλιο τῆς Ἐνώσεώς μας
καί ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ περιοδικοῦ μας,
εὐχονται στίς ἀναγνώστριες καί τοὺς ἀναγνώστες
καλή, εὐλογημένη καί δημιουργικὴ χρονιά.

Ὁ ἀρχηγός τῆς πίστεώς μας, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός,
νά κατευθύνει τὰ βήματα ὄλων μας
πρὸς «ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν Του».

ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

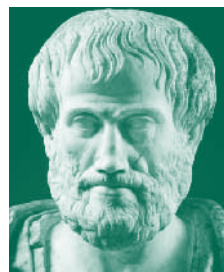
Κριτική προσέγγιση

Τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Κακαβούλη, Καθηγητῆ Πανεπιστημίου

Ἡ παιδεία νά μείνει στό ἀπυρόβλητο

Οἱ μετέχοντες σέ κάθε νέα ἐπιτροπή παιδείας ὀφείλουν κυρίως νά γνωρίζουν ὁλόκληρο τό περιεχόμενο πού περικλείει ἡ λέξη Παιδεία, νά κρίνουν σφαιρικά καί ἀντικειμενικά ὅλα τά συναφῆ μέ αὐτή θέματα καί νά εἶναι ἐλεύθεροι ἀπό προσωπικές ἀντιλήψεις καί μονόπλευρες θέσεις. «Ἀπαιδευσία γάρ ἐστὶ περὶ ἕκαστον πρᾶγμα τό μή δύνασθαι κρίνειν τούς τ' οἰκείους λόγους τοῦ πράγματος καί τούς ἄλλοτρίους» θά μᾶς ἐπισημάνει ὁ Ἀριστοτέλης, στόν ὁποῖο τό ἔτος πού διανύουμε εἶναι διεθνῶς ἀφιερωμένο¹.

Μέ ὅσα συμβαίνουν τόν τελευταῖο καιρό στό χώρο τῆς παιδείας, μάλιστα σέ μία περίοδο οικονομικῆς καί γενικότερης κοινωνικῆς καί πνευματικῆς κρίσης, παρουσιάζεται ἡ χώρα μας, τόσο στό ἐσωτερικό ὅσο καί στό ἐξωτερικό, νά ἔχει μία ἀδυναμία τοῦ κράτους, μᾶλλον σκόπιμη, νά ὀργανώσει ἕνα ἐκπαιδευτικό σύστημα πού νά τό χαρακτηρίζει ἡ σταθερότητα καί ἡ πληρότητα στό ὀργανωτικό καί λειτουργικό του πλαίσιο, μέσα στό ὁποῖο νά συντελεῖται ἀδιατάρακτη ἡ οὐσιαστική παιδεία τῶν Ἑλλήνων. Ἀντί γιά πραγματικές «μεταρρυθμίσεις» τοῦ ἤδη ὑπάρχοντος ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ὅπως διαμορφώθηκε σταδιακά ἀπό τήν ἀπελευθέρωση καί μετά, ἀλλά μέ βαθιές

ἀλλοιώσεις πού τελευταῖα ἔχουν σχεδόν παραμορφώσει τήν εἰκόνα του, ἐπιχειροῦνται ἀλλαγές. Ἀλλαγές, οἱ ὁποῖες ὄχι μόνο δέν τό προάγουν, ἀλλά καί τό ἀποκόπτουν ἀπό τίς ρίζες του, πού σημαίνει τελικά καί ὅτι ὑπονομεύουν ἀκόμη καί τήν ἴδια τή συνέχεια τῆς ἐθνικῆς καί ὀρθόδοξης παράδοσης. Μεταρρύθμιση ἐξάλλου, στό βαθύτερο νόημά της, εἶναι ριζική ἀλλαγὴ τῆς ὑπάρχουσας κατάστασης τῆς παιδείας, ὥστε αὐτή ὡς πνευματική λειτουργία, ἀντί νά παρουσιάζει φαινόμενα παρακμῆς καί σήψης, νά ἀνακαινίζει πραγματικά τόν ἄνθρωπο, νά μειώνει τίς κακές του προθέσεις, νά καλλιεργεῖ τό θεϊκό στοιχεῖο πού ἔχει μέσα του, νά ἀναδεικνύει τήν πνευματικότητά του καί νά ἀνεβάζει ποιοτικά τήν ἀνθρωπιά του. Νά γίνεῖ ὁ κάθε ἄνθρωπος, μέ τή μάθηση καί τήν παιδεία, αὐτό πού εἶναι καί κρύβει μέσα του ὡς ἀνθρώπινη ὑπαρξη στή βιολογική, τήν ψυχολογική καί τήν πνευματική της διάσταση. Ἡ παιδεία δηλώνεται καί ὡς «ὀκλή τε καί ἀγωγή» κατά τόν Πλάτωνα καί διεθνῶς μέ τή λέξη education, ἀπό τό λατινικό ρῆμα educō, πού σημαίνει ἐξάγω, βγάλω πρὸς τό ἔξω, βοηθῶ δηλαδή μέ τήν διδασκαλία τό παιδί καί τό νέο νά φανερώσει καί νά ἀναπτύξει

1 Εἶναι ἔλλειψη παιδείας, ὅταν δέν μπορεῖ κάποιος νά κρίνει τή λογική πού διέπει ἕνα πράγμα καί τή λογική πού εἶναι ξένη πρὸς αὐτό (*Ἠθικά Εὐδῆμεια*, 1217a, 8-10).

ελεύθερα τις έσωτερικές του παρορμήσεις και ικανότητες, καθώς και τις δυνατότητές του για καλλιέργεια και προσωπική ολοκλήρωση. Άς θυμηθοῦμε και τόν όρισμό της μεταρρύθμισης, όπως τόν συνέλαβε ο Δημόκριτος: «Η φύσις και ή διδαχή παραπλήσιον έστι. Και γάρ ή διδαχή μεταρυσμοῖ τόν άνθρωπον, μεταρυσμοῦσα δέ φυσιοποιεῖ»² (Η φύση και ή παιδεία εἶναι παραπλήσια πράγματα. Γιατί ή παιδεία μεταμορφώνει τόν άνθρωπο και, όταν τόν μεταμορφώσει, τόν αποκαθιστᾶ στή φυσική του κατάσταση).

Θά ἦταν πολύ πιθανόν νά επιτευχθεῖ ἕνα σταθερό και ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό σύστημα, χωρίς τήν ανάγκη νά δοκιμάζεται κάθε φορά από άκριτες, μονομερεῖς και άδιάκριτες συχνά παρεμβάσεις, εάν μέ όμοφωνία τών κομμάτων, ή παιδεία ως έννοια και περιεχόμενο, ως όργάνωση και λειτουργία ἔμνεve στό άπυρόβλητο της κομματικής και ιδεολογικής γραμμής.

Έκείνο πού ύπαγορεύεται ιστορικά από τήν επί δεκαετίες κακοδαιμονία τών συχνών αλλαγών στήν παιδεία μας και θά ἦταν μία ουσιαστική προσφορά τών κρατικών υπευθύνων σέ αὐτή, εἶναι νά τήν απαλλάξουν από τόν άσφυκτικό έναγκαλισμό της από τό κράτος. Νά δημιουργηθεῖ ἕνα εἶδος Άνεξάρτητης Άρχῆς γιά τήν Παιδεία, μέ επιλεγμένα υπερκομματικά πρόσωπα ἔγνωσμένου επιστημονικού και ήθικου κύρους σχετικά μέ τήν παιδεία, και μέ τή σύμφωνη γνώμη τών κομμάτων στή Βουλή. Η αρχή αὐτή, εκπροσωπώντας τό σύνολο τών αντικειμενικά κρινόντων τά εκπαιδευτικά μας πράγματα, μπορεί, και μέ τή άμερόληπτη στήριξη τοῦ κράτους, νά αναλάβει μία λελογισμένη και ισόροπη όργάνωση τοῦ εκπαιδευτικού μας συστήματος και νά αποφασίζει γιά τις όποιες βελτιωτικές αλλαγές, μέ κριτήρια πάντοτε επιστημονικά, ἔθνικά και παιδαγωγικά. Η αρχή αὐτή, τήν όποία θά ἐμπιστευεται όλοκληρη ή πολιτεία και ή κοινωνία, θά εἶναι άρμόδια νά ἔχει όραμα και λόγο γιά τήν παι-

2 Fragmenta 33, 3.

δεία, νά χαράσσει τήν εκπαιδευτική πολιτική, νά όρίζει τούς σκοπούς της παιδείας μέ βάση τήν παράδοσή της και τις διαχρονικές αξίες της, παρακολουθώντας όμως και τις τρέχουσες εξελίξεις και προοπτικές. Και αὐτά όλα θά διαχέονται στήν εκπαιδευτική κοινότητα, στήν κάθε σχολική μονάδα, διδάσκοντες, μαθητές και γονεῖς, ώστε ή καλή ἔφαρμογή τους στή σχολική πράξη νά αποτελεῖ τήν κύρια αποκεντρωμένη συμβολή της βάσης στήν ύπόθεση της παιδείας.

Έτσι ή Έλληνική Παιδεία, βασισμένη στις διαχρονικές παιδευτικές της αξίες, όπως διαμορφώθηκαν στήν ιστορική πορεία τοῦ Έθνους μας, αξιοποιώντας τήν επιστημονική και τεχνολογική εξέλιξη και πρόοδο της εποχής μας, καλλιεργώντας τόν σεβασμό στό πρόσωπο τοῦ μαθητῆ και τοῦ κεντρικού φορέα της παιδείας, τοῦ εκπαιδευτικού, μπορεί νά πορευεται μέ ασφάλεια στήν άποστολή της. Νά αποβλέπει στήν πνευματική άνοδο και ευημερία της ελληνικής κοινωνίας, στήν πρόοδο σέ όλους τούς τομείς, στήν καλλιέργεια και ἔδραίωση της δημοκρατίας, στήν άνάδειξη τών θετικών πλευρών της ανθρώπινης προσωπικότητας, στή μόρφωση τοῦ «καλοῦ κ' αγαθοῦ πολίτη». Τόσο μεγάλη εἶναι ή σημασία της παιδείας σέ ἕνα λαό, ώστε νά πιστεύεται και συχνά νά δηλώνεται από άρμοδίους, χωρίς καμία υπερβολή, ότι σέ αὐτή μπορούμε νά στηρίζουμε και νά ἐπιζουμε τήν πρόοδο και τήν ευημερία, αλλά και από τις ἑλλείψεις και στρεβλώσεις της νά περιμένουμε τήν παρακμή και τήν κρίση σέ όλους τους τομείς της ανθρώπινης ζωής και δράσης. Η παιδεία εἶναι διαχρονικά τό «τιμιώτερον τών αγαθών»³ κατά τόν Πλάτωνα, «τό μόνον άθάνατον και θεῖον» κατά τόν Πλούταρχο⁴ και «τῶν παρ' ἡμῖν αγαθῶν τό πρώτον»⁵ κατά τόν Γρηγόριο τό Θεολόγο.

3 Πρβλ. Φαῖδρος b, 6.

4 Περὶ παίδων άγωγῆς, E, 6.

5 «παίδευσιν τῶν παρ' ἡμῖν αγαθῶν εἶναι τό πρώτον», Εἰς τόν Μ. Βασίλειον, Έπιτάφιος, 11, 1, 2.

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΩΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ

Ὁ ἐκπαιδευτικός λόγος τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν καί οἱ σημερινές παλινδρομήσεις

Τοῦ κ. Δημ. Μασούρη, Ἐπίτ. σχολ. συμβ. φιλολόγῳ

Εἶναι ἄξιο θαυμασμοῦ τό γεγονός ὅτι οἱ μεγαλύτερες μορφές τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ παρουσιάστηκαν κατά τούς πρώτους μεταχριστιανικούς αἰῶνες. Καί εἶναι γεγονός ὅτι οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐκτός ἀπό ἄριστα θεολογικά συγγράμματα μᾶς ἄφησαν καί σπουδαῖα γιά τή νεότητα ἐκπαιδευτικά - παιδευτικά ἔργα. Ἰδιαίτερα σ' αὐτόν τόν τομέα ἐργάστηκαν οἱ ἐκκλησιαστικοί ταγοί τῆς Ἀνατολῆς. Στήν ἐσχατία τῆς Εὐρώπης ἔχουμε παιδαγωγούς σπουδαίους, κατ' ἐξοχήν τούς τρεῖς Ἱεράρχες, αὐτό το θαμβωτικό σύμβολο τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς παιδείας, πού κατά μοναδικό τρόπο ἐπιχείρησαν τή σύζευξη τῶν ἑλληνικῶν καί χριστιανικῶν γραμμάτων καί εἶναι προστάτες αὐτῶν.

Οἱ τρεῖς μεγάλοι ἄνδρες Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἔζησαν κατά τόν 4ο μ.Χ. αἰῶνα. Θεώρησαν ὅτι ἡ παιδαγωγική μόρφωση καί ἡ γενική κατάρτιση πρέπει νά ἀφορᾷ τόν ἐσωτερικό κόσμο τοῦ ἀνθρώπου, τό ἦθος καί τή σκέψη του. Βασική λοιπόν προϋπόθεση γι' αὐτούς εἶναι ἡ ἠθικοποίηση τοῦ ἀτόμου μέ τήν παιδαγωγική του. Ἐφιστοῦσαν λοιπόν τήν προσοχή τῶν ἀρμοδίων τῆς Ἐκπαίδευσης στήν προσεκτική ἐπιλογή τοῦ διδακτικοῦ ἀγαθοῦ (διδασκεία ὕλη

λέγεται σήμερα, ὡσάν τά μαθήματα νά εἶναι ὑλικά πράγματα, ἄραγε πρὸς ἀνοικοδόμησιν ἢ κατεδάφισιν τοῦ πνεύματος;) καί τήν παρουσίασιν του στούς μαθητές μέ ἄριστο ἐκπαιδευτικό λόγο. Στά κείμενα πρέπει νά ἐξαιρεται ἡ ἀνθρώπινη ἀρετή καί νά εἶναι κατάλληλα γιά τήν ἐκπαίδευση τῶν νέων.

Ἵραιότατο εἶναι τό ἀκόλουθο ἀπόσπασμα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ὅπου συνοψίζει τίς σκέψεις του: «Καθάπερ τῆς ροδωνιάς τοῦ ἄνθους δρεψάμενοι τὰς ἀκάνθας ἐκκλίνομεν, οὕτω καί ἀπό τῶν τοιούτων λόγων ὅσον χρήσιμον καρπωσάμενοι τό βλαβερὸν φυλαξόμεθα». Μνημεῖο ἐκπαιδευτικοῦ λόγου θά παραμείνι στα ἑλληνικά γράμματα ἡ πραγματεία του «πρὸς τοὺς νέους» μέ τόν τίτλο, «ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν γραμμάτων ὠφελοῖντο λόγων». Δέν παραλείπει νά τονίσει πὼς καί ἡ μελέτη τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων προοιμιάζει γιά τήν κατανόηση τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, πρῶτος στοχαστής τῆς Εὐρώπης μέ τά «εἰς Ἐαυτὸν»

(= έξομολογήσεις, στρέφει τή σκέψη του στο έσωτερικό τῆς ψυχῆς, γενόμενος ιδρυτής τῆς ύπαρξιακῆς φιλοσοφίας μέ τό Γρηγόριο τόν Νύσσης) αὐτοτελή παιδαγωγική μελέτη δέν ἄφησε, ἀλλά σέ πολλά σημεῖα τῶν συγγραμμάτων του ἄπτεται τῶν παιδαγωγικῶν προβλημάτων. Στόν ἐπιτάφιο λόγο του γιά τό θάνατο τοῦ φίλου του Μ. Βασιλείου τονίζει χαρακτηριστικά πώς ἡ ἐκπαίδευση εἶναι τό πρῶτο τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν. Καί δέν ἐννοεῖ μόνον τή χριστιανική παιδεία ἀλλά καί τήν ἐθνική, τή «θύραθεν» λεγόμενη, τήν ὁποία πολλοί ἀπό τούς χριστιανούς δέ γνωρίζουν καί ἀπορρίπτουν.

Ὁ ἴδιος ὁ Γρηγόριος, θέλοντας νά καλλιεργήσει στούς χριστιανούς ἀλήθειες χριστιανικές καί ἠθικές στιχοῦρησε ποιήματα ἐξαιρετικοῦ περιεχομένου καί ἐνδιαφέροντος καί σέ εὐριπίδειο μέτρο θεατρικό ἔργο (δράμα - μυστήριο) μέ τίτλο «Ὁ Χριστός πάσχω», πού παιζόταν στή Βασιλεύουσα τότε καί ἀργότερα κατά τούς χρόνους τοῦ μεσαιῶνα στήν ἐνετοκρατούμενη Ἑλλάδα καί τό ὁποῖο ἀμφισβητήθηκε ἀπό τόν Ντύμπνερ (1846) ὡς ἔργο του, ὅτι γράφτηκε ἀπό βυζαντινό λόγιό τόν ΙΑ΄ ἢ τό ΙΒ΄ αἰῶνα. Πάντως σ' αὐτό τό ἔργο ἐμπεριέχονται χριστιανικές ἀξίες καί παιδαγωγικοῦ-διδακτικοῦ περιεχομένου ἀρετές. Τό ἔργο πρὶν λίγα χρόνια παρουσιάστηκε ἀπό τήν κεντρική σκηνή τοῦ κρατικοῦ μας θεάτρου στήν Ἀθήνα καί εἶχε ἐπιτυχία. Τά δρώντα πρόσωπα στό ἔργο ἐμφοροῦνται ἀπό πλῆθος ὑψηλῶν ἰδανικῶν.

Καί τέλος ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος, πού ἡ παιδαγωγική του διατριβή μέ τίτλο «περὶ κενοδοξίας» καί «ὅπως δεῖ τούς γονέας ἀνατρέφειν τά τέκνα» θεωρεῖται ἔργο παντός καιροῦ· ὅσο ὁ κόσμος θά ὑπάρχει καί ἡ οἰκογένεια θά ἴσταται. Ἡ σκόνη τοῦ χρόνου δέν μπορεῖ νά ἀφανίσει τήν ἐπικαιρότητα του. Ἄξιο παρατήρησης εἶναι πώς ὁ σεπτὸς Ἱεράρχης θεωρεῖ ὅτι ἡ αἰτία τῆς ἐπικράτησης τοῦ κακοῦ στήν παιδεία ἀποδίδεται στήν ἔλλειψη πρόνοιας καί ἀνεξέλεγκτης ἐλευθερίας λόγων καί πράξεων. Τό παιδί

εἶναι προσωπικότητα· τό καθένα χωριστά ἀποτελεῖ δυναμική μονάδα.

Γιά νά ἀποδώσει ἡ ἐκπαίδευση ὀφείλει νά ἀρχίσει πολὺ νωρίς, ὅταν ἡ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ εἶναι ἀπαλή. Ἡ διαπαιδαγώγησις εἶναι μακρότατης πνοῆς καί ἐπίπονη. Ὅμως σύμφωνα μέ τούς τρισμέγιστους φωστῆρες τῆς τρισηλίου θεότητος ἡ παιδεία (=μόρφωση) πρέπει νά ἀφορᾷ τόν ἔσω ἄνθρωπο καί μάλιστα τό ἦθος του καί τή σκέψη του. Ἀλλά γενικότερα ἡ παιδεία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι θέμα, πού ἀνάγεται στήν κοινωνιολογική ἔρευνα, ὡς ζωντανό φαινόμενο τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Ὅλοι σήμερα εἶναι ἢ θέλουν νά δεῖξουν πώς εἶναι εἰδικοί γιά τήν παιδεία. Καί ὅλοι σήμερα παρουσιάζονται ὅτι ἔχουν γνώση γι' αὐτήν. Καί εἶναι εἰδικοί καί ὁ καθένας ἔχει σχέδιο καί θεωρεῖ ὅτι εἶναι τό δικό του καλύτερο ἀπό τοῦ γείτονα. Καί ἡ ὑπόθεση μεταφέρεται σέ ἀτέρμονες καί ἄνευ ἀποτελέσματος συζητήσεις. Τό ὄνειδος γιά τήν πνευματική Ἑλλάδα εἶναι πώς οἱ ἀγράμματοι μιλοῦν γιά παιδεία. Ἔτσι ὁ ἐκπαιδευτικός λόγος περνάει σέ μεταρρυθμίσεις ἐκπαιδευτικές, γίνονται πειράματα σέ βάρος τῶν ἐκπαιδευόμενων καί τῶν ἐκπαιδευτικῶν. Καί μόνον αὐτοὶ δέν ἔχουν λόγον. Ἀλλά τά μεγάλα ἔργα ἔχουν κόπο καί δέν μποροῦν νά τά σπκώσουν ὅλοι. Εἶναι πολὺ βαριά τά μεγάλα καί ὑψηλά ἔργα. Καί ἡ παιδεία εἶναι ἓνα ἀπὸ αὐτά.

Γίνονται συσκέψεις, θελλώδεις ἀλλοτριολογίες, στρεψόδοκοι τρόποι περιπλοκῆς, ἔωλοι τρόποι ἐκφορᾶς ἐκπαιδευτικῶν λόγων ἄνευ οὐσίας στά καφενεῖα, στόν ἡμερήσιο καί ἐβδομαδιαῖο τύπο, σέ αἴθουσες διαλέξεων καί τηλεοπτικῶν ἐκπομπῶν μεταβάλλονται σέ ἄναρθρες κραυγές πεζοδρομίου καί συνθημάτων πολιτικῶν μέ μονολόγους ἀπέραντους, καί ρίχνονται τελικά συνθήματα, γιά νά καλύψουν τό θέμα μέ φωνασκίες ἀσκέτων.

Παλαιότερα τό σύνθημα ἦταν ἡ δημοτική γλώσσα καί οἱ ἀντίθετοι πρὸς αὐτήν ἐλοιδωροῦντο ὡς σκοταδιστές. Ἄλλοτε προβαλλόταν ὡς παλλάδιον τῆς ἐθνικῆς μας

υπόστασης ή καθαρεύουσα· και οι υποστηρικτές της δημοτικής χαρακτηρίζονταν ως μαλλιαροαναρχικοί. Άλλοτε υποστηριζόταν και με άσκηση βίας και ξυλοδαρμών αλλά και πάντα υποστηρίζεται ότι για την παιδεία πρέπει να διατεθεί ένα δχι ευκαταφρόνητο κονδύλιο του κρατικού προϋπολογισμού, κυρίως για τους μισθούς και την λειτουργικότητα των σχολείων, τις κτιριακές εγκαταστάσεις κ.λπ. των τριών βαθμίδων.

Όλα όσα ειπώθηκαν μέχρι τώρα για την παιδεία, καλά ή άσχημα, είναι όλα τα ίδια. Δηλαδή χρόνια τώρα ανακυκλώνονται οι ίδιες ιδέες και άλλοι φέρνουν ιδέες από χώρες και σχολεία του εξωτερικού, που εφαρμόζονται εκεί κάτω από εξαίρετες για την νηπιακή, παιδική και έφηβική

Σύμφωνα με τους τρισμέγιστους φωστήρες της τρισηλίου θεότητας ή παιδεία (=μόρφωση) πρέπει να αφορά τον Έσω Άνθρωπο και μάλιστα τό ήθος του και τή σκέψη του.

ήλικία συνθήκες. Απομονούν την ελληνική πραγματικότητα. Η βραδύτητα πάντα μās συνοδεύει και ή έποπτεία μας είναι έλλιπής. Οί έχοντες γνώση για την παιδεία απομονώνονται. Η προσωρινότητα στα θέματα της παιδείας κατάντησε μόνιμη. Τά τεράστια κενά των ειδικοτήτων στα μαθήματα μειώνουν την απόδοση των μαθητών. Σημειώνονται τραγικά ευτράπελα άκρικών άπαράδεκτων περιπτώσεων. Άσχετοι νηπιαγωγοί στή μητρική φροντίδα των νηπίων, καθηγητές σωματικής άγωγής νά διδάσκουν ιστορία, ειδικότητες πού έχουν καταργηθεί αλλάζουν όνομα, σχολικοί ια-

τροί άνύπαρκτοι και σχολικοί ψυχολόγοι άκριβοθώρητοι ή πολύ σπάνιοι κ.λπ.

Τό σχολείο οίασδήποτε βαθμίδος είναι ζωντανός όργανισμός. Ό μεγάλος έλληνας παιδαγωγός, φιλόλογος και φιλόσοφος σανάμα Κ. Γεωργούλης σέ μία του διάλεξη στό Λαϊκό Πανεπιστήμιο των Φίλων του Λαού είπε ανάμεσα σέ άλλα και τοúτο: «Τά άποτελέσματα των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων δέν φαίνονται άμέσως. Πρέπει νά παρέλθει 25ετία γιά νά φανούν». Και έμεις βλέπουμε σήμερα τά άποτελέσματα. Σήμερα έχουμε άδυναμία έκφρασης λόγου. Οί περισσότεροι έλληνες διακόπτουν τή ροή της όμιλίας τους μέ τή φράση «- Πώς τό λένε αυτό;» λές και είναι ξένοι πρός την ελληνική γλώσσα. Και έμεις και τά παιδιά μας σχεδόν κάθε χρόνο, αν δέν έχουμε όλική μεταρρύθμιση έχουμε μερικές άλλαγές στή διδακτέα ύλη, γιατί έπαυσε και ό εκπαιδευτικός λόγος των νέων βιβλίων νά δοκιμάζεται και στα πειραματικά μας σχολεία. Γίνονται όλα πρόχειρα χωρίς περίσκεψη. Και ό εκπαιδευτικός διδάσκει άπρόσωπα χωρίς συναισθηματική προπαρασκευή, χωρίς προβολή ιδανικών. Αυτά έκπαραθυρώθηκαν σήμερα από μία πολιτεία πού έχει στρέψει την προσοχή της στην έπιβίωσή της μέ οικονομική ένίσχυση δανεικών από τό ένα ταμείο στό άλλο, από άλλες πηγές -ξένες τράπεζες κ.λπ.- σέ ημέρες φοβερά δύσκολες. Ποτέ άλλοτε δέ θά είχε αλήθεια τόση παρά σήμερα ό ποιητικός λόγος του Άνδρέα Κάλβου:

διασκορπισμένοι οί Έλληνες
νά τρέχωσι τόν κόσμον,
μέ έξαπλωμένην χείρα
ψωμοζυτούντες.

Σήμερα ό εκπαιδευτικός λόγος άναθεωρείται. Ίδια μαθήματα έκλαϊκευμένα στό Δημοτικό. Διαφορετικά στό Γυμνάσιο - άλλα στό Λύκειο. Πάντα ό ίδιος κύκλος. Τά Θρησκευτικά μας, τά άρχαία Έλληνικά, ή ιστορία μας, ή Γεωγραφία μας ως μή όφειλε, έγιναν προβληματικά και τά σχολικά βιβλία πρέπει νά αλλάξουν. Έπηρεάζονται από την πολιτεία.

Ἄν καί γιά μᾶς εἶναι μαθήματα ὑπαρκτικά καί ἂν ἐνοχλοῦν οἱ ὄροι, εἶναι ὑπερεθνικά καί πανανθρώπινα. Συντηροῦν τήν ἱστορική μνήμη τοῦ Ἔθνους μας. «Πρέπει νά πάψει νά μπαίνει σέ καλοῦπια ἐθνόμετρου ἢ ἔρευνα καί ἡ ἀποψη τῶν ἐπιστημόνων γιά τήν ἱστο-

Δέν ἔχουμε δικαίωμα νά τραυματίσουμε τή νεότητα, ἀποδυναμώνοντάς την. Ἀρκετά τήν ταλαιπωρήσαμε μέ ἀσχετοσύνες.

ρία καί ὅπως αὐτή διδάσκεται στά σχολεῖα;». Τοῦτο πρέπει νά ἐξετασθεῖ σοβαρά. Ὁχι ἐπιπολαιότητες! Δοκιμάζεται ἡ ὑπόστασις μας ὡς λαός. Πρέπει νά συντηρήσουμε τήν ἱστορική μνήμη τοῦ Ἔθνους. Ἀλλά εἶναι ἀνάγκη ὅσο κι ἂν νομίζουμε ὅτι ὁ ἐκπαιδευτικός λόγος εἶναι ἀναχρονιστικός δέν εἶναι τόσο, ὅταν ἐρμηνεύει ἀλήθειες ἀποδεδειγμένες. Ἡ ἱστορία μας καί ἡ ἐθνότητά μας βρίσκεται ἀκόμη στίς ἐπιστολές τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ '21 καί στά τούρκικα φερμάνια πού βρικολακιάζουν, σκονισμένα καί ἀδιάβαστα στίς βιβλιοθήκες μας τῆς Ἀνδρίτσαινας, τῆς Δημητσάνας καί ἀλλοῦ, περιμένοντας τόν ἐρευνητή. Ἀλλά πού αὐτός; Πού ἡ γνώση; Ἡ γνώση στηρίζεται στήν ἐκπαίδευση καί ἡ ἐκπαίδευση εἶναι βιωματικό ὄραμα γιά ἐργασία. Συρρικνώνεται

τό ἔθνος μας καί ἠλικιώνεται ραγδαία. Ἰκανότες ἀναζητοῦν ἐργασία καί ἡ ἔλλειψη τίς ὑποχρεώνει νά ἐπιζητοῦν τύχη σέ ἄλλες χῶρες. Δέν ἔχουμε δικαίωμα νά τραυματίσουμε τή νεότητα, ἀποδυναμώνοντάς την. Ἀρκετά τήν ταλαιπωρήσαμε μέ ἀσχετοσύνες. Ἐπιλογή καί ἀξιολόγησις χρειάζεται μέ σταθερή ἐκμάθησις τοῦ ἀντικειμένου τῆς μελλοντικῆς ἐργασίας, πού ἐπιθυμεῖ ὁ νέος ἀπό ἕνα σωστό ἐπαγγελματικό προσανατολισμό, πού ἡ διδασκαλία του κι αὐτή κωλαίνει σήμερα στά ἐκπαιδευτήριά μας. Διδάσκουμε μαθήματα ἀνυποστήρικτα καί ἀπό μὴ εἰδικούς.

Ἐάν θέλουμε νά ἀκολουθήσουμε μία δογματική ἀποψη, ἀφοῦ ἡ δογματική σάν ἐπιστήμη εἶναι δημιουργημά κατεξοχῆν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καί τό ἑλληνικό πνεῦμα στηρίζει τήν ἰδιαιτερότητά του σ' αὐτήν (παιδεία, θρησκεία, οἰκογένεια) εὐχή μας εἶναι νά δοθεῖ σεβασμός στά πεπρωμένα τῆς φυλῆς μας, νά μὴν παίζουμε μέ τίς καθιερωμένες ἀξίες γιά τίς ὁποῖες ἀγωνίστηκαν οἱ πρόγονοι μας καί τίς κληροδότησαν σέ μᾶς, ἀλλά νά συνεχίσουμε νά ἀγαπᾶμε τή χώρα μας, πού ἀναγκάζεται νά ἀγωνιᾶ κλεισμένη ἀπό παντοῦ, συνθέτοντας τό δικό της ἀπογνωστικό τραγούδι, θυμίζοντας τούς στίχους τοῦ Βιτζέντζου Κορνάρου:

ἽΟποιος μέ δίχως Ἵπιβουλιᾶ
τόν πόθο του ξετρέχει
κι ἂν στήν ἀρχή βασιανιστεῖ
καλό τέλος θᾶ ἔχει.

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

- Ν. Μπάρκα, Ἱστορία τῆς παιδαγωγικῆς, Ἀθῆναι 1963 σ. 96 κ.έ.
- Πάπυρος Λαρούς-Ἐγκυκλοπαίδεια, τόμος 12 λῆμμα: Χριστός Πάσχαων.
- Γρ. Κασιμάτη, Διαλέξεις 1965, τεῦχ. 5.
- Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος Ἱερωνύμου Β΄, Ἡ ἱστορία καί οἱ προβληματισμοί της, Ἐφ. Καθημερινή 10-1-2015.
- Ἀν. Κάλβου VI, Αἱ εὐχαί στροφ. γ΄, στίχ. 2-5, σελ. 218, ἀφιέρωμα Ν. Ἐστίας, Χριστοῦγεννα 1946.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΚΑΙ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Τοῦ κ. Δημ. Παπαθανασόπουλου, Φιλολόγου, λυκειάρχῃ

ΗΡΟΔΟΤΟΣ (490-425 π.Χ.)

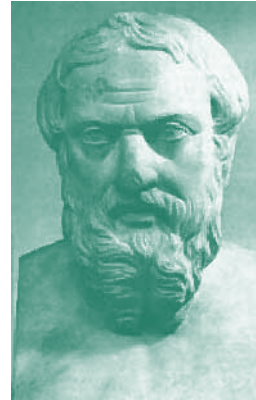
Α'

Ἡ ἀναφορά μας ἐκάστοτε πρὸς τοὺς Ἀρχαίους συγγραφεῖς, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίη προσκόλλησιν ἐξεζητημένην εἰς αὐτοὺς, εἶναι καὶ διὰ τοὺς συγχρόνους Ἕλληνας καὶ ξένους ἐπωφελῆς καὶ αὐτόχρημα ἐποικοδομητικὴ κυρίως κατὰ τοὺς σημερινούς δισέκτους καιρούς. Οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες συγγραφεῖς ποιηταί, πεζογράφοι, φιλόσοφοι, ρήτορες ἱστορικοὶ καὶ λοιποὶ παρουσιάζουν ἐπικαιρότητα μὲ διαρκῆ ἀλυστικήν ἰσχύν καὶ κύρος. Ἐξ αὐτῶν κατ' ἐπιλογὴν εἰς τὴν παροῦσαν ἐργασίαν τοποθετοῦμεν τὸν Ἡρόδοτον, ἀκολουθῶν τὸν Θουκυδίδην καὶ τὸν Ξενοφῶντα μὲ τὰ λυσιτελεῖ διδάγματα τῶν.

Ὁ Ἡρόδοτος, σπουδαῖος Ἱστορικός, ἀποκαλεῖται «πατὴρ τῆς Ἱστορίας» καὶ «ἀνάδοχος τῆς Ἱστορικῆς Ἐπιστήμης». Φέρεται γεννηθεὶς τὸ 490 π.Χ. ἢ κατ' ἄλλους τὸ 485 π.Χ., καταγόμενος ἀπὸ τὴν Ἀλικαρνασσὸν τῆς Καρίας τῆς Μ. Ἀσίας, δωρικῆς ἀποικίας. Ἦτο συγγενὴς μὲ τὸν ποιητὴν Πανύασιν.

Ὁ ἴδιος θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν του κατὰ 400 χρόνια νεώτερον ἀπὸ τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Ἡσίοδον (Β' 53). Μετέσχε εἰς μίαν στάσιν κατὰ τοῦ τυράννου τῆς Πατρίδος του, πού ἦταν ἡ Λύγδαμις. Ἀπέτυχε ἡ στάσις ἐκεῖνη καὶ ὁ Ἡρόδοτος, εὐρέθη εἰς Σάμον, ὅπου ἀσκεῖται εἰς τὴν Ἴωνικὴν διάλεκτον.

Κατὰ τὸ 454 π.Χ. μαζί μὲ ἄλλους στασιαστὰς ὁ Ἡρόδοτος ἐπέτυχε τὴν καθαίρεσιν τοῦ τυράννου Λυγδάμιδος, ὡστόσοσον ὅμως

ἐξηναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ πατριον ἔδαφος διὰ παντός. Μᾶς εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ τὰ ἔτη 454-446 π.Χ. ἐπραγματοποίησε πολλὰ ταξείδια καὶ περιηγήσεις εἰς διάφορα μέρη καὶ χώρες, ἥτοι Πόντον, Σκυθίαν, Περσίαν, Βαβυλῶνα, Φοινίκην, Αἴγυπτον (Δέλτα τοῦ Νείλου), Κυρήνην καὶ Νότιον Ἰταλίαν.

Εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν εὐρίσκεται τὸ ἔτος 445 π.Χ., ὅπου συνδέεται διὰ φιλίας μὲ τὸν Περικλῆ, μὲ τὸν Σοφιστὴν Πρωταγόραν καὶ τὸν τραγικὸν Σοφοκλῆ. Μετέσχε εἰς τὸν ἀποικισμὸν τῶν Θουρίων τῆς Κ. Ἰταλίας, πού προσέλαβε πανελλήνιον χαρακτῆρα. Αὐτὴν τὴν πόλιν ὁ Ἡρόδοτος ἐθεώρησε δευτέραν πατρίδα του καὶ μάλιστα ἐκεῖ ἀπέκτησε πολιτικὰ δικαιώματα. Ἔμεινε πολλὰ χρόνια ἐκεῖ. Ἴσως νὰ ἐπανῆλθε εἰς Ἀθήνας, χωρὶς τοῦτο νὰ εἶναι ἐξηκριβωμένον. Ἀπεβίωσε τὸ 425 π.Χ. εἰς Θουρίους.

Τὸ ἔργον τοῦ Ἡροδότου εἶναι μὲ διαστάσεις Παγκοσμίου Ἱστορίας· προσέλαβε ἕνα

ἦθος καί ἓνα εἶδος ἱστορικῆς καί γεωγραφικῆς ἐγκυκλοπαίδειας. Οἱ Ἀλεξανδρινοί «Γραμματικοί» διήρεσαν τό ἔργον του εἰς ἑννέα βιβλία, τά ὅποια καί ὠνόμασαν ἐκ τῶν ἑννέα Μουσῶν. Ἦτοί τά ὀνόματα τῶν βιβλίων τοῦ Ἡροδότου εἶναι: Κλειώ, Εὐτέρπη, Θάλεια, Μελπωμένη, Τερψιχόρη, Ἐρατώ, Πολύμνια, Οὐρανία, Καλλιόπη. Γράφει νεώτερος ἱστορικός μελετητής: «Τό ἔργον τοῦ Ἡροδότου δέν εἶναι μιᾶ ἀπλῆ ἐξιστόρηση μαχῶν. Τά ἱστορικά γεγονότα δίνουν στόν Ἡρόδοτο τήν ἀφορμή γιά φιλοσοφικές σκέψεις. Ἡ ἄνοδος καί ἡ πτώση τῶν αὐτοκρατοριῶν καί τῶν ἀνθρώπων, τόν ὀδηγοῦν στό συμπέρασμα ὅτι τά ἀνθρώπινα πράγματα εἶναι πολύ ἀσταθῆ καί ἀβέβαια καί ὅτι τό Θεῖο καί κυρίως τό «πεπρωμένο» κυριαρχοῦν ἀπόλυτα στή ζωή τῶν ἀνθρώπων»¹.

Τό ἀξιοσημεῖωτον εἶναι εἰς τό Ἡροδότειον ἔργον τό ὅτι ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκειται εἰς τό ἐπίκεντρον. Εἶναι πηγή ἀληθινοῦ ἀνθρωπιστικοῦ ἠθους.

Εἰς τό ὅλον ἔργον τοῦ Ἡροδότου διήκει ἡ ἰδέα τῆς Νεμέσεως, ἡ ὁποία τιμωρεῖ κάθε ὑπερβολήν, δηλαδή τήν «ὔβριν» (ὑπεροψία, ἀλαζονεία). Συνεπῶς ἡ ὑπόθεσις τῆς Ἱστορίας του ἐρεῖδεται ἐπί τῆς πεποιθήσεως ὅτι ἡ Θεία Δύναμις κολάζει τήν ἀδικίαν. Οἱ Περσικοί Πόλεμοι (490-479 π.Χ.) παρίστανται ὡς ἔργον τῆς θείας θελήσεως, ἥτοι ὡς νίκη τῶν Ἑλλήνων. Σημειωτέον δέ ὅτι αὐτή ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων καί ἡ ἦττα τῶν βαρβάρων ὀφείλονταν εἰς τήν σωφροσύνην

καί τήν φιλευθερίαν τοῦ μικροῦ μὲν ἀλλά ἀκμάζοντος Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, πού συνεκρούσθη μέ βαρβαρικά καί παρρηκμακῶτα ἠθικῶς ἔθνη.

Μέ τό ὅλον ἔργον του ὑποδεικνύει τήν ἱστορικὴν μνήμην καί ποτέ τήν ἱστορικὴν λήθην, τήν ὁποῖαν, ὡς μὴ ὤφειλε, ἐπιδιώκουν νά ἐπιβάλουν κάποιοι νεόκοποι ἱστορικοί εἰς τήν σύγχρονον γενεάν.

Ἐπί πλέον ὁ Ἡρόδοτος, ὡς γνωστόν, ἤκμασε εἰς μίαν ἐποχήν, ὅπου ἐπικρατοῦσαν διάφορα θρησκευτικά θεωρήματα καί πεποιθήσεις, ὅπως ἡ πίστις εἰς τήν δύναμιν τοῦ «πεπρωμένου» κ.λπ. Ὁ ἴδιος ὅμως ὑπέρκειται τῶν ἀντιλήψεων αὐτῶν καί μέ ἀδιαφιλονίκητον εὐσυνειδησίαν ἀξιολογεῖ τά γεγονότα καί ἐξηγεῖ τά φαινόμενα.

Ἡ ἀξιοπιστία του ὅμως δέν ἤμπορεῖ νά τεθεῖ ἐν ἀμφιβόλῳ. Ἄν ὑπάρχουν κάποια ἀβλεπτήματα ἢ πληροφορήματα ἀνακριβῆ καί ἐσφαλμένα εἰς τό ἔργον του, αὐτά ὀφείλονται εἰς τήν ἀναξιοπιστία τῶν πηγῶν, ἐξ ὧν ἤντησε πληροφορίες. Φυσικά πολλοί ἀντιπαραβάλλουν τόν Ἡρόδοτον μέ τόν Θουκυδίδην. Βεβαίως ἡ πλήρης ἀντικειμενικότης καί ἀκρίβεια τῶν πληροφοριῶν ἀνήκει εἰς τόν Θουκυδίδην. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι ἡ σκέψις τοῦ Ἡροδότου εἶναι πολυμερῆς, καθ' ὅσον εἶχε ἐπισκεφθεῖ πολλούς τόπους τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου καί εἶχε ἀποκτήσει σπανίαν ἐμπειρίαν σοφοῦ ἐρευνητοῦ. Ἡ ἀφηγηματικὴ του ἰκανότης εἶναι δεδομένη καί ἡ λογοτεχνικὴ του ἀξία ἀδιαμφισβήτητα.

Τόν Ἡρόδοτον διακρίνει μία ἐσωτερικὴ νομοθεσία καί πνευματικότης. Ἦτο προικισμένος μέ προτερήματα καί ἰδιοφυῆαν λογοτεχνικὴν.

Μέσα ἀπὸ τό Ἡροδότειον δημιούργημα ἤμπορεῖ νά ἀρυσθῆ κανεὶς ἔξοχα παιδαγωγικά μνύματα καί ἀξιόλογα μέ διαρκὴ ἐπικαιρότητα, ἀξιώματα καί ἀπόψεις.

Σημειώνομεν τινὰ ἐξ αὐτῶν. «Οὐδεὶς γάρ οὕτω ἀνόπτος ἐστὶ ὅστις πολέμον πρό εἰρήνης αἰρέεται· ἐν μὲν γάρ τῇ οἱ παῖδες

1 Βλ. Βασ. Κ. Ἀρβανίτης, «Σοφία καί Παιδαγωγία ποιητῶν καί πεζογράφων», Τρίκαλα 2014, σελ. 293.

χάνει τῆς ἰδίας ἀξίας καί τό νά σκέπτεται κάποιος ὀρθῶς καί τό νά θέλῃ νά πείθεται εἰς αὐτόν πού λέγει ἐπωφελεῖ πράγματα). «Κτημάτων πάντων ἐστὶ τιμώτατον ἀνὴρ φίλος συντετός τε καὶ εὖνοος» (Ε΄ 24, 17) (δηλαδή: Ἐξ ὄλων τῶν πραγμάτων [τῶν ἀγαθῶν] τό πλέον πολῦτιμον εἶναι ὁ φρόνιμος φίλος καὶ εὐμενῶς διατεθειμένος ἄνθρωπος). «Τό ἑλληνικόν, ἐόν ὄμαιμόν τε καὶ ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν ἰδρύματά τε κοινά καὶ θυσίαι ἤθεά

τούς πατέρας θάπτουσι, ἐν δέ τῷ οἱ πατέρες τούς παῖδας» (Α΄ 87) (δηλαδή: Οὐδεὶς εὐρίσκεται τόσον χωρὶς νοῦν, ὥστε νά προτιμᾷ τόν πόλεμον ἀπό τήν εἰρήνην. Διότι ἐν καιρῷ εἰρήνης τά παιδιά ἐνταφιάζουν τούς γονεῖς των, ἐνῶ κατά τόν πόλεμον οἱ πατέρες θάπτουν τά παιδιά των).

«Πρὶν δ' ἂν τελευτήσῃ, ἐπίσχεῖν μηδέ καλέειν κω ὄλβιον» (Α΄ 32, 37) (δηλαδή κανένα ἄνθρωπον νά μὴ ὀνομάσῃς εὐτυχισμένον πρὶν ἀντικρύσῃς τό τέλος τῆς ζωῆς του).

«Πολλοί τῶν δικαίων τά ἐπιεικέστερα προτιθεῖσι (Γ. 53, 15) (Ἦτοι: Πολλοί προκρίνουν περισσότερο ἀπό τήν αὐστηράν δικαιοσύνην τήν ἐπιείκειαν καί τό μέτρον).

Οἱ Λατῖνοι διατυπώνουν τήν γνωστήν ρήτραν: «Summum ius summa iniuria» (Ἦτοι: Ἄκρα δικαιοσύνη ἄκρα ἀδικία).

Ὁ πολὺς Παῦλος χρησιμοποιεῖ τό ἐξαιρετόν ἀπόφθεγμα-σύστασιν: «Τό ἐπιεικές ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις» (Φιλιπ. 4, 5).

«Διαβολή γάρ ἐστὶ δεινότατον» (Ζ΄ 10, 65) (Ἦτοι: ἡ συκοφαντία εἶναι τό χειρίστον ἐλάττωμα). «Ἴσον ἐκεῖνο ... παρ' ἐμοὶ κέκριται, φρονέειν τε εὖ καὶ τῷ λέγοντι χρῆσθαι ἐθέλειν πειθέσθαι» (Ζ΄ 16, 5) (δηλαδή: τυ-

τε ὁμότροπα, τῶν προδότας γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ ἔχοι» (Η΄ 144, 14) (Ἦτοι: Ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐκ τοῦ ἰδίου αἵματος εἶναι καὶ κατάγονται καὶ ὁμόγλωσσοι. Διαθέτουν ναοὺς, ἀγάλματα θεῶν καὶ τελοῦν θυσίας, ἔχουν ὅλα κοινά καὶ ἤθη ὁμοειδῆ. Αὐτῶν τῶν προνομίων νά ἀποβοῦν προδότες οἱ Ἀθηναῖοι ποτέ δέν εἶναι ὀρθόν, οὔτε καὶ σίγουροι ὅτι θά συμβῆ).

Τά ἀνωτέρω τά εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τούς Σπαρτιάτας, οἱ ὅποιοι παρώτρυναν αὐτούς νά μὴ ἐνδώσουν εἰς δελεαστικὰς προτάσεις τῶν Περσῶν. Ἀποτελεῖ τό κείμενον αὐτό διακήρυξιν τῆς φυλετικῆς συνειδήσεως τῶν Ἑλλήνων, πού ἔχει διαρκές κύρος διὰ τῶν αἰῶνων.

Ἐπὶ τῆς ἀποφθέγματος τοῦ Ἡροδότου ἐγκατεσπαρμένα ἐπὶ τό ἔργον του. Ὅλα ἔχουν διαρκῆ ἐπικαιρότητα. Τά μορφωτικά καὶ κοινωνικά μηνύματά των κέκτνται συνεχῆ διαχρονικὴν ἀξίαν.

Ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἔργου του πολλαπλῶς σπουδαία διὰ συγχρόνους καὶ μεταγενεστέρους φθάνει μέχρι τῆς ἐποχῆς μας. Βασικὴ πηγή ὄλων τῶν πληροφοριῶν περὶ τῶν Μηδικῶν πολέμων εἶναι ὁ Ἡρόδοτος. Οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ ῥήτορες τῆς ἐποχῆς

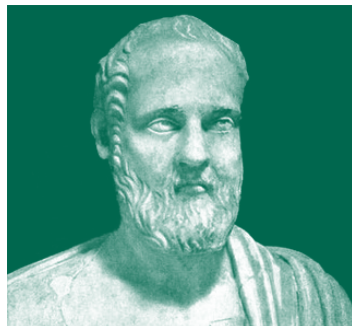
του εδιάβαζαν με άπληστία τὸ ἔργον τοῦ Ἱστορικοῦ αὐτοῦ. Ὁ χρονογράφος Μαλάλας ἐκτιμᾷ τὸν Ἡρόδοτον διὰ συγκεκριμένα προτερήματα. Ἐπίσης, ὁ Μέγας Φώτιος ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἡρόδοτον μέ πολλήν τήν ἐκτίμησιν.

Τὸ ἀξιοσημείωτον εἶναι εἰς τὸ Ἡροδοτεῖον ἔργον τὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκεται εἰς τὸ ἐπίκεντρον. Εἶναι πηγὴ ἀληθινοῦ ἀνθρωπιστικοῦ ἤθους.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ Ο ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ (460-394 π.Χ.) Β΄

Μέγας, ἐμβριθής καὶ διαρκῶς ἐπίκαιρος εἰς πᾶσαν περίοδον εἶναι ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ἀθηναῖος, ὁ υἱὸς τοῦ Ὀλόρου. Διδάσκαλοι του ὑπῆρξαν ὁ φιλόσοφος Ἀναξαγόρας, οἱ σοφισταὶ Γοργίας καὶ Πρόδικος, καὶ ὁ ῥήτωρ Ἀντιφῶν. Ὁ Θουκυδίδης ἐξελίσσεται ὡς ἕξοχος ἱστορικός ἀφ' οὗτου ἤκουσε τὸν Ἡρόδοτον (484-414 π.Χ.) πατέρα τῆς Ἱστορίας ἀναγινώσκοντα τμήματα τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ ἔργου, τὰ ὁποῖα καὶ τὸν συνεκίνησαν βαθύτατα. Τὸ σύγγραμμά του φέρει τὸν τίτλον: «Θουκυδίδου Συγγραφὴ», διηρημένον εἰς 8 βιβλία ἀπὸ τοὺς Ἀλεξανδρινούς Φιλολόγους καὶ Γραμματικούς τοῦ β' καὶ γ' αἰῶνα π.Χ., οἱ ὁποῖοι ἔδωκαν τὸν ἀνωτέρω τίτλον. Κυρίως ἐξιστορεῖ τὰ τοῦ Πελοποννησιακοῦ Πολέμου (431-404 π.Χ.) ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ Τρωϊκοῦ Πολέμου. Συγκεκριμένως ἐξιστορεῖ τὰ τοῦ πολέμου κ.λπ. μέχρι τοῦ 411 π.Χ. λόγω προφανῶς τοῦ αἰφνιδίου θανάτου του.

Τὸ ἔργο του, ὡς γνωστόν, συνεχίζει ὁ Ξενοφῶν. Ὁ Θουκυδίδης εἶναι ὑποδειγματικός ἱστορικός, ἐπιστήμων τῆς ἱστορίας. Εἶναι ὁ δημιουργὸς τῆς πολιτικῆς ἱστορίας κατὰ τὸ πρότυπον ἀναγραφῆς συγχρόνων γεγονότων. Ἄν οἱ σημερινοὶ ἠγέται, Ἕλληνες καὶ ξένοι, πρόξενοι ἐν πολλοῖς τῆς παντοίας κρίσεως καὶ δοκιμασίας εδιάβαζαν κατ' ἐλάχιστον τὸν μέγαν αὐτὸν ἱστορικόν

θά ἐκυβερνοῦσαν θετικώτερα καὶ λυσιτελέστερα τοὺς λαοὺς των. Δέν προτιθέμεθα νὰ δώσωμεν πλῆρες βιογραφικόν σημείωμα περὶ τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ νὰ ξεχωρίσωμεν ἐκ τοῦ σοβαροῦ τοῦ ἔργου κάποια σημαντικά, ἐποικοδομητικὰ καὶ ἐπωφελῆ μηνύματα καὶ πολιτικά διδάγματα, πού προσλαμβάνουν χαρακτῆρα ἐξακολουθητικῆς ἐπικαιρότητος! Μάλιστα τὰ κείμενα τῶν δημηγοριῶν, ἥτοι ἀγορεύσεων στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ἠγυπτῶρων πού παρενείρονται εἰς τὸ ἔργον του, εἶναι πλήρη ἐξόχων καὶ βαθῶν στοχασμῶν καὶ σκέψεων περὶ εἰρήνης, πολέμου, περὶ αἰτίων ἀκμῆς καὶ παρακμῆς τῶν λαῶν καὶ τῶν πόλεων.

Ἀναφέρονται περαιτέρω διάφορα μηνύματα ἐκ τοῦ Θουκυδιδείου ἔργου. Γράφει ὁ ἱστορικός: «Οὐ γάρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ' ὁ δυνάμενος μὲν παῦσαι περιορῶν δέ ἀληθέστερον αὐτὸ δρᾷ» (Α΄ 69, 1, 6) (Ἦτοι: Ὅντως περισσότερο ἢ αἰτία τῆς ὑποδουλώσεως τῶν ἄλλων δέν εἶναι αὐτός, πού τοὺς ὑπεδούλωσε (τοὺς ὑποδουλῶνει), ἀλλ' αὐτός, πού ἀμελεῖ, ἐνῶ ἠμπορεῖ νὰ ἀνακαίτσει τὴν δουλείαν) (λ.χ. Ἡ πατρίδα μας σήμερα ἐδῶ καὶ μίαν ἐπταετίαν τελεῖ ὑπὸ δουλείαν δανειστῶν καὶ τρῶϊκας ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος καὶ ραστώνης μας).

Ὁ ἴδιος ἱστορικός παρατηρεῖ κατὶ ἀξιοσημείωτον καὶ τὸ γράφομεν εἰς ἀπόδοσιν: «Μᾶλλον φοβοῦμαι συνεχῶς καὶ πῖο πολὺ τὰ ἰδικὰ μας ἀτοπήματα παρά τὰ πονηρὰ σχέδια τῶν ἀντιπάλων μας».

Πρωτῆμος ὁ Θουκυδίδης εἶχε διαμνη-

νύσει τό νόημα καί εἶχε διδάξει τήν σημασίαν τῆς ἀξιοκρατικῆς ἀναδείξεως καί ἐπιλογῆς ἀξίων προσώπων εἰς ὑψηλούς θώκους καί ὑπουργήματα. «... Οὐδ' αὖ κατά πενίαν, ἔχων γέ τι ἀγαθόν δρᾶσαι τήν πόλιν, ἀφανεία ἀξιώματος κεκώλυται» (Β' 37, 2, 1) (δηλαδή: [Ὡς πρὸς τόν δημόσιον βίον] κανεῖς, ἔστω πτωχός, πού ἤμπορεῖ ὡστόσον νά προσφέρῃ κάποια ὠφέλεια πρὸς τήν πόλιν μέ τήν δρᾶσιν του, δέν ἐμποδίζεται νά ἀνέλθῃ εἰς ἓνα ἀξίωμα λόγω τῆς ἀσημότητος τῆς κοινωνικῆς του θέσεως). Τοῦτο ἀναφέρει διά γραφῆς Θουκυδίδου ὁ μέγας πολιτικός τῶν Ἀθηνῶν Περικλῆς εἰς τόν Ἐπιτάφιον λόγον του, τόν κράτιστον τῶν Ἐπιταφίων λόγων τῆς Ἀρχαιότητος, πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πολίτας.

Εἰς τόν αὐτόν λόγον ἐνυπάρχει ἡ ρῆτρα: «... Καί τό πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τινί αἰσχρόν, ἀλλά μή διαφεύγειν ἔργῳ αἴσχιον» (Β' 40) (Ἦτοι: Τό νά ὁμολογῆ κανεῖς τήν πτώχειαν του δέν προσάπτει αἰσχύνῃ, ἀλλά μεγαλυτέραν ἐντροπήν δημιουργεῖ τό νά μή προσπαθῆ κανεῖς νά ἀποφύγῃ τήν πενίαν του διά τῆς ἐργασίας του).

Παρατηρητέον τυγχάνει τό γεγονός ὅτι εἰς τήν κοινωνίαν τῆς σήμερον οἱ ἄριστοι εἰς πολλούς τομεῖς, ἐπιστήμονες καί μή, δέν ἐπαινοῦνται καί δέν ἐπιβραβεύονται, ἀλλά κατά κανόνα τίθενται εἰς τό περιθώριον. Ὁ Θουκυδίδης διά στόματος Περικλέους ἀποφαίνεται: «Ἄθλα γάρ οἷς κεῖται ἀρετῆς μέγιστα, τοῖς δέ καί ἄνδρες ἄριστοι πολι-

τεύουσι» (Β' 46) (δηλαδή: ὅπου ὑπάρχουν μέγιστα βραβεῖα καί διακρίσεις ἀρετῆς, ἐκεῖ καί οἱ πολῖται ἀναδεικνύονται ὡς ἄριστοι).

Κατά συνέχειαν παραθέτομεν εἰς ἐλευθέραν ἀπόδοσιν μίαν οὐσιώδη ἀπόφανσιν τοῦ ἱστορικοῦ ὡς πρὸς τήν προσήκουσαν συμπεριφορὰν τῶν πολιτῶν ἔναντι τῆς πατρίδος εὐτυχούσης ἢ κακοδαιμονούσης (Ἐγὼ νομίζω, λέγει, ὅτι μία πόλις ὠφελεῖ πῶς πολύ τοὺς πολίτας της ἂν ὡς σύνολον, συλλογικῶς εὐρίσκεται ἐν ἀκμῇ, παρά ἂν εὐτυχῇ εἰς αὐτήν κάθε πολίτης, πού εὐδαιμονεῖ ὡς ἄτομον, ὡς μονάς, ἂν ὑποστῇ καταστροφὴν ἢ πατρίδα του μαζί της χάνεται, συναπόλλυται καί αὐτό τό ἄτομον, ἐνῶ ἂν δυστυχῇ εἰς εὐδοκίμουσαν πατρίδα εὐελπιστεῖ ὅτι θά σωθῇ καί θά εὐδοκιμήσῃ τό ἄτομον).

Ἀλλαχοῦ τονίζει ὁ ἱστορικός «Ἄνευ δέ εὐψυχίας οὐδεμία τέχνη πρὸς τοὺς κινδύνους ἰσχύει» (Β' 87) (δηλαδή: χωρὶς τήν εὐψυχίαν καί τήν ψυχραιμίαν κυρίως δέν καρποφορεῖ κανένα τέχνασμα ἔναντι τῶν κινδύνων).

«Δύο τὰ ἐναντιώτατα, εὐβουλίᾳ εἶναι τάχος τε καί ὀργή» (Γ' 42) ἐπισημαίνει ἀλλαχοῦ (Ἦτοι: Δύο πράγματα ἀντιβαίνουν πρὸς τήν ὀρθὴν σκέψιν, δηλαδή ἡ βιασύνη καί ἡ ὀργή).

Ὁ ἱστορικός διδάσκει διά τήν ἰσότητά δικαιωμάτων τὰ δέοντα: «Καί πῶς δίκαιον τοὺς αὐτοὺς μή τῶν αὐτῶν ἀξιῶσθαι;» (ΣΤ' 38). Ἐρωτᾷ: Καί πῶς νά εἶναι δίκαιοι οἱ πολῖται, χωρὶς νά ἀπολαμβάνουν τὰ αὐτὰ δικαιώματα;

Καί πολλά χρήσιμα παραγγέλματα ἀπὸ τό μέγα ἱστορικόν ἔργον τοῦ Θουκυδίδου. Ἀρκούμεθα εἰς τὰ ἀνωτέρω.

Ὡστόσο ὁ καθείς καί ἐν προκειμένῳ ὁ ἀναγνώστης δύναται νά ἐπεκταθῇ εἰς βαθυτέραν ἐξέτασιν καί ἐμβάθυνσιν εἰς τό ἔργον τοῦ συγγραφέως συμβουλευόμενος Λεξικά καί Γραμματολογικά βοηθήματα. Πολύ θά εἶναι τό ὄφελος, πού θά προσπορισθῇ.

(Εἰς τό ἐπόμενο τεῦχος ἢ συνέχεια)

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ ΜΑΣ. ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΛΙ

Τοῦ κ. Δημ. Κ. Κουτσοῦλέλου,
Ἐπίτιμον Ἐπόπτη Δημοτικῆς Ἐκπαίδευσης

«Ὅσο νά σέ λυπηθῆ τῆς ἀγάπης ὁ Θεός
καί νά ξημερώσῃ μιάν αὐγή καί νά σέ καλέσῃ ὁ λυτρωμός,
ὦ ψυχὴ παραδαρμένη ἀπό τό κρίμα...
... Σβησμένες ὄλες οἱ φωτιές οἱ πλάστρες μέσ τῆ χώρα»

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ἡ διαδρομὴ τοῦ χρόνου

μᾶς ἔφερε στοὺς σημερινούς δύσκολους, καταλυτικούς καί ταραγμένους καιρούς μας. Ἐξετάζοντας ἐρευνητικά τὴ διαμόρφωση τῆς σημερινῆς Κοινωνίας, διαπιστώνουμε, μέ λύπη, ὅτι ἕνα ὑλιστικό πνεῦμα διέπει τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ. Ἡ ἐποχὴ μας, μέ τὰ πολύμορφα προβλήματα καί τὰ συγκλονιστικά γεγονότα, ἔχει ἀλλάξει τὸ ρυθμὸ τῆς πορείας μας. Ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου μετριέται μέ ὑλιστικά μόνο κριτήρια. Ἡ ὕλη ἔχει ὑψωθεῖ σέ δόγμα, σέ ἀρχὴ καί ἰδανικό. Ὁ ὑλιστικός ἀνεμος πνέει παντοῦ καί παρασύρει κάθε πνευματικὴ ἀξία. Ἀποκορύφωμα τῆς ἠθικῆς παρακμῆς εἶναι ἡ κυριαρχία, σέ ὅλες τίς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς, τοῦ νεωτεριστικοῦ πνεύματος, πού, σέ καμία ἄλλη ἱστορικὴ ἐποχὴ, δέν εἶχε τέτοια ἐπιβολή. Ἐπικρατεῖ σήμερα ἡ ἐπικίνδυνη ἀντίληψη, ὅτι κάθε νέα καί πιό ἐξωφρενικὴ ἰδέα εἶναι προοδευτικὴ καί κάθε δυσἀρέσκεια μπροστὰ σέ ἀπαράδεκτους νεωτερισμούς ἀποδεικνύει ἔλλειψη προόδου. «Ὁὐ πᾶν νέον καί καινόν, οὐδέ πᾶν καινόν καί δόκιμον».

Οἱ ἐποχές μας συρρικνώνονται ἠθικά καί χανόμεστε, μέσα στή μνηδαιμνότητα καί στή μικρότητα τῆς ζωῆς μας. Θεσμοὶ καταλύονται, ἀξίες καταρρέουν, ἱστορικὰ γεγονότα ἀμφισβητοῦνται, σύμβολα καταστρέφονται, θυσίες

ἀμαυρώνονται, ἰδανικά διαφθείρονται, ὥστε ν' ἀπειλεῖται καί νά κινδυνεύει ἡ ἀλλοίωση τῆς ψυχῆς μας. Οἱ κόλακες προοδεύουν, οἱ παράνομοι ἀσυδοτοῦν καί οἱ ἐνάρετοι συνθλίβονται. Ὅλα ἔχουν ἀλλάξει: ἡ ζωὴ, τὰ ἦθη, οἱ ἀνθρωποὶ. Παντοῦ συμπτώματα κρίσεως καί διαφθορᾶς, ἀθεΐας καί συγχύσεως, νοθείας καί καταπτώσεως. Ὅλα ἐπιτρέπονται καί ὅλα γίνονται, χωρὶς κυρώσεις. Ἐπίκαιρα, ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ Φιλόστρατου: «*Ἐβαρβαρώθην οὐ χρόνιος ὢν ἀφ' Ἑλλάδος, ἀλλὰ χρόνιος ἐν Ἑλλάδι*».

Εἶναι πολὺ διδακτικά ὅσα σχετικὰ γράφει ὁ Φῶτος Πολίτης, στίς 30 Μαΐου 1925: «Δυστυχῶς, οἱ Ἕλληνες, παρασυρόμενοι ἀπὸ τὴν γενικὴν κατάστασιν, χανόμεθα, χωρὶς λόγον, πᾶμε ἄδικα, σάν τό σκυλί στ' ἀμπέλι. Πουθενά, δέν ἦχε σήμερον, τόσον παράταιρα, ὅσον ἐδῶ, ἡ ἔκκλησις πρὸς αὐτοδιδασκαλίας καί πρὸς ἠθικὴν πειθαρχίαν. Πουθενά, δέν ὑπονομεύεται, μέ τόσῃν εὐκολίαν καί μοναδικὴν διαφορᾶς ἀφέλειαν, τό βάρθον τῆς ἐθνικῆς υπάρξεως. Πρὶν προφθάσωμεν νά στερεώσωμεν τὰς παραδόσεις μας, πρὶν δοκιμάσωμεν καί νά γνωρίσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας, ὥστε νά πατήσωμεν, στερεὰ καί ἐλεύθερα, ἐπὶ ἐδάφους ἑλληνικοῦ, ἀνεκαλύψαμεν τὴν φόρμουλαν τῆς "προόδου", τοῦ "ἐκπολιτισμοῦ" καί τῆς "ἐξελίξεως". Καί ὅ,τι

είναι, κατά βάθος, δειλία, ψεύδος, δουλικά μιμνήσκοντες ἐπρόβαλεν ἐδῶ ὡς κήρυγμα καί εὕρημα διανοιῶν φωτισμένων... Λαχανιασμένοι εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς μιμήσεως καὶ πρόθυμοι πάντοτε νὰ περιφρονῶμεν τὰς παραδόσεις μας, γινόμεθα κοσμοπολίται, πρὶν γίνωμεν πολῖται».

Καὶ ὁ Ἡλίας Βενέζης, τὸ 1972, διεπίστωνε: «Σχεδὸν ὅλα ἄλλαξαν. Ἄλλαξε τὸ αἶσθημά μας, ὁ τρόπος, πού δεχόμαστε τὴ φιλία, τὴν εὐτυχία, τὸ θάνατο, ὁ ρυθμὸς πού ζοῦμε, πού σκοτώνουμε μέσα μας τὴ γαλήνη τῆς καλῆς πράξεως... Τὸ καλὸ καὶ τὸ κακὸ ἄρχισαν νὰ μὴ ξεχωρίζουν καθαρά, νὰ μὴν ἔχει περίγραμμα ὁ χαρακτήρας καὶ ἡ συνείδηση». Ἡ Πατρίδα, τὴν ὁποία «σκυλεύουν ἄλλοφρονοῦντα τέντα τῆς», ὅπως ἔγραφε ὁ Καραυτάκης, περνᾷ μεγάλη κρίση.

* * *

Τὴ γενικὴ νοσηρὴ αὐτὴ κατάσταση ἀκολουθεῖ, δυστυχῶς, ὡς εὐπαθῆς κοινωνικὴ λειτουργία, καὶ ἡ Παιδεία. Τὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο –εὐαίσθητος, ἀπαραβίαστος καὶ ἱερός χώρος– ἔχει μεταβληθεῖ σὲ στίβο ἀνταγωνισμῶν καὶ παθῶν. Τὰ πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ θέματα, παράλληλα πρὸς τὰ πολιτικὰ, κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ προβλήματα, δημιουργοῦν παγκόσμια ἔνταση καὶ ἀγωνία. Ἡ πάλη τῶν ἰδεῶν, ἡ κρίση τῶν ἀξιών τῆς ζωῆς, ἡ ἰδεολογικὴ σύγκρουσις καὶ ἡ ἀπώλεια τοῦ πνευματικοῦ προσανατολισμοῦ προβάλλουν κρίσιμα προβλήματα στὸ σύγχρονο ἄνθρωπο. Τὸ πνεῦμα τοῦ καλοῦ ἀντιπαλαίει κατὰ τοῦ κακοῦ καὶ ὀλεθρίου πνεύματος, μέσα στὴν τραγικὴ ἀντιφατικότητά τῶν καιρῶν μας. Οἱ ἔλλοχεύουσες δυνάμεις τῆς ἀρνήσεως ὑπονομεύουν, δίχως ἔλεος, τὴν ἀνθρώπινη προσωπικότητα καὶ ὀρθώνονται μπροστὰ μας ἀπειλητικῶς.

Κανεὶς δὲν ἰσχυρίζεται, ὅτι τὸ παρελθόν ἦταν καλὸ καὶ ὀμαλό, ὥστε νὰ τὸ νοσταλοῦμε. Ἀντίθετα, ἡ ζωὴ ἦταν πολὺ προβληματικὴ, κρίσιμη καὶ δύσκολη. Ἡ στέρνησις, ὅμως, δημιουργοῦσε κίνητρα γιὰ δράση, ἐπιτυχία καὶ ἀνωτερότητα, ἐνῶ ἡ σημερινὴ καλοπέρασις ὀδηγεῖ στὴν ἀνυπαρξία καὶ στὸ μαρασμὸ. Ἡ Ἑλληνικὴ Παιδεία ἔπαψε νὰ εἶναι γνήσια ἀνθρωπιστικὴ καὶ ἀνθρωποπλαστικὴ λειτουργία.

«Δέν μπορούμε –ἔγραφε ὁ Πέτρος Χάρης– νὰ

στηρίζουμε κάποιες ἐλπίδες οὔτε στὴν Παιδεία. Ἡ Παιδεία μας ἔχει ὑπερφραγαγιστεῖ. Εἶναι πιά ἀνίσχυρη. Βάθρο τῆς ἦταν τὸ ἦθος. Καὶ ἦθος δέν ὑπάρχει πιά στὴν Κοινωνία μας –σὲ μεγάλο μέρος τῆς–, ἀλλὰ καὶ στὶς Κοινωνίες τῆς ἐποχῆς μας. Θεωρεῖται πολυτέλεια, πού στοιχίζει πολὺ...».

* * *

Πού πᾶμε; Ποιὲς θὰ εἶναι οἱ προεκτάσεις καὶ ποιά τὰ ἐπακόλουθα αὐτῆς τῆς καταστρεπτικῆς πορείας; Ποιὸ θὰ εἶναι τὸ ἀντίδοτο κατὰ τοῦ ἐπαίσχυντου καὶ ἀπαίσιου Μιθριδατισμοῦ, πού μᾶς ἀποκοιμίζει; Ποιὸ θὰ εἶναι τὸ μέλλον αὐτοῦ τοῦ πολυπάθου τόπου;

Φθάνει πιά τὸ κακὸ. Φθάνει πιά ὁ κατήφορος. Ἡ Ἱστορία μας ἐπιτάσσει νὰ σταθοῦμε ὅλοι μας, ἠγεσία καὶ Λαός, ὄρθιοι, μέ πίστη καὶ εὐθύνη, νὰ ὑψώσουμε τίς σημαίες καὶ τίς καρδιές μας ψηλά, στὸ φῶς καὶ στὴν ἀλήθεια, νὰ φθάσουμε στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ καὶ ἀπ' ἐκεῖ νὰ ὀραματισθοῦμε, μέ ὅλες τίς δυνάμεις μας, γιὰ τὴν ἐπικράτησις τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἠθικῶν ἀξιών τῆς ζωῆς. Οἱ νέοι μας πρέπει νὰ διαβοῦν ἀλώβητοι τὴν πυρκαυστὴ ζώνη καὶ νὰ διαπλεύσουν τὸν παραγμένο ὠκεανὸ τῆς ἐποχῆς μας. Καιροὶ δυσχεῖμεροι, καιροὶ νέων ἀγωνιστῶν τῆς ἀρετῆς, καιροὶ νέων ἡρώων τῆς ἐλευθερίας, πού εἶναι ἔτοιμοι:

«γιά πάλαιμα, γιά μάτωμα,
γιὰ τὴν καινούργια γέννα,
π' ὄλο τὴν περιμένουμε κι ὄλο κινάει
γιὰ νᾶρθει,
π' ὄλο συννιρίμμι χάνεται στὸ γύρισμα
τῶν κύκλων».

Ἐνώνουμε τὴν προσευχὴ μας στὸ μεγάλο Δημιουργό, μέ τὰ λόγια τοῦ Μακρυγιάννη, ὅταν ὕψωνε τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸ:

«Κύριε Παντοδύναμε, Ἐσὺ, Κύριε, θὰ σώσεις αὐτὸ τὸ ἀθῶο Ἔθνος. Εἴμαστε ἀμαρτωλοί, εἶσαι Θεός. Ἐλέησέ μας, ἔνωσέ μας καὶ κίνησέ μας ἐναντίον τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀπάτης, τῆς συστηματικῆς τυραγνίας τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Θρησκείας».

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ

Τοῦ κ. Δημ. Μπράνη, Σχολικοῦ Συμβούλου-Νομικοῦ

ΕΛΛΗΝΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Χιλιάδες μαθητές κάθε χρόνο διακόπτουν τή φοίτησή τους στο Σχολεῖο. Σέ ποιό Σχολεῖο; Στό ὑποχρεωτικό. Ποιό εἶναι τό ὑποχρεωτικό Σχολεῖο; Εἶναι τό Δημοτικό καί τό Γυμνάσιο.

Κάθε χρόνο χιλιάδες μαθητές ἀποχαιρουτοῦσαν τό Σχολεῖο. Ἐκλείναν τίς πύλες τῆς μάθησης. Τά τελευταῖα χρόνια ὁμοῦς ὁ ἀριθμός αὐτῶν τῶν μαθητῶν ἔχει ἐκτιναχθεῖ στά ὕψη. Οἱ πληροφορίες ἀπό τά στατιστικά δεδομένα κάνουν λόγο γιά περισσότερους τῶν 7.000 μαθητῶν καί μαθητριῶν, ἀριθμός ρεκόρ. Στούς χιλιάδες λόγους διακοπῆς τῆς μάθησης προστέθηκε καί ἕνας ἀκόμα, αὐτός τῆς οικονομικῆς κρίσης. Προστέθηκε ἡ σκληρή λιτότητα, πού ἐπιβλήθηκε στόν Ἑλληνικό Λαό καί τόν φτώχυνε ἔτι περισσότερο, ὥστε νά ἀντιμετωπίζει πρόβλημα ἐπιβίωσης.

«Ἀνάγκα καί Θεοί πείθονται». Ἡ ἀδήριτη ἀνάγκη γίνεται ἐμπόδιο στή μάθηση, ἐμπόδιο στή γνώση. Προέχει τό «ζῆν». «Ὁ ἄρτος ὁ ἐπιούσιος». Ὅσοι, λοιπόν, διακόπτουν τή μάθηση, διακόπτουν τή φοίτηση στό ὑποχρεωτικό Σχολεῖο, τό χάνουν. Χάνουν ὅ,τι τό Σχολεῖο προσφέρει στό ἄτομο.

Τό Σχολεῖο μεταβιβάζει καί μεταλαμπαδεύει τή γνώση. Ὅπλιζει τόν νοῦν. Ἀναπτύσσει τό πνεῦμα. Καλλιεργεῖ τήν ψυχή. Σφυρηλατεῖ τό χαρακτήρα. Διαμορφώνει τήν προσωπικότητα.

Τί, λοιπόν, εἶναι μάθηση; Τί εἶναι γνώση; Τί σημαίνει καλλιέργεια τῆς ψυχῆς; Μάθηση = ἀπόκτηση γνώσεων. Γνώση = τό νά γνωρίζω, τό νά ξέρω περί πραγμάτων

καί προσώπων. Εὐρύτερα: μάθηση εἶναι ἡ Παιδεία, ἡ ἐπιστήμη καί γνώση εἶναι ἡ σοφία, ἡ σύνεση, ἡ φρόνηση. Καλλιέργεια ψυχῆς σημαίνει ἀγαθότητα ψυχῆς, κάλλος, ὁμορφιά, ἀλήθεια. Χαρίσματα. Προτερήματα. «Ἡ γνώση εἶναι δύναμη». Ἔλεγε ὁ Βάκων: «Κάθε νέα προσθήκη γνώσεως εἶναι προσθήκη στήν ἀνθρώπινη δύναμη». Κατά τόν Ὁράτιο Μάνν: «Γνώση εἶναι μία μετάφραση τοῦ Σύμπαντος, ἐξωτερικοῦ καί ἐσωτερικοῦ στή γλώσσα τοῦ πνεύματος».

Γράφει ὁ Ἀριστοτέλης γιά τόν ἄνθρωπο: «Φύσει ὀρέγεται τοῦ εἰδέναι». Ὁ ἄνθρωπος ἔχει δηλαδή τή φυσική ἰκανότητα νά «θηρεύει τήν ἀλήθεια». Νά μαθαίνει, νά ἀναζητᾶ, νά ἐρευνᾶ, νά ψάχνει, νά ἐρωτᾶ, νά διαβάζει, νά μελετᾶ, νά ἱκανοποιεῖ τήν περιέργειά του. Ἐχει τή φυσική ὁρμή νά γνωρίζει. Νά πληροφορεῖται, νά, νά, νά...

Ἡ γνώση εἶναι φῶς. Φῶς στή ζωή, στόν πρακτικό βίο, εἶναι ἐφόδιο ἄριστο τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι πυξίδα. Εἶναι προσανατολισμός τῆς ζωῆς.

Εἶναι φάρος φωτεινός, πού δείχνει τό δρόμο τῆς τιμῆς καί τοῦ καθήκοντος. Ὁ διδάσκων τή γνώση, ὁ μεταβιβαστής, ὁ μεταλαμπαδευτής τῆς γνώσης ὀφείλει ἀπαρεγκλίτως νά κρατεῖ, νά τηρεῖ τό νόμο. Ἄν ἄλλα διδάσκει καί ἄλλα κάνει, ἄλλα πράττει, τότε δέν κρατεῖ τό νόμο. Τότε χτίζει στήν ἄμμο. Τότε χτίζει τό γεφύρι τῆς Ἄρτας. Τότε δέν γίνεται παράδειγμα. Τότε τοῦ λένε: «Δάσκαλε πού δίδασκες καί νόμο δέν ἐκράτεις». Το παράδειγμα εἶναι ὕψιστη δύναμη.

Ἡ γνώση χωρίς τήν ἀρετή δέν εἶναι σο-

φία. Είναι «πανουργία». Γνώση χωρίς τήν καλλιέργεια τῆς ψυχῆς εἶναι επικίνδυνη. Ὁ ψυχικά στεῖρος ἄνθρωπος, ὁ ἀνήθικος, ὁ ἀνέντιμος, ὁ ἄπιστος καί ὁ ἄθεος ὑποσκάπτει τά θεμέλια τῆς κοινωνίας. Δέν γίνεται ὑπνρέτης καί διάκονος τῆς ἀλήθειας καί τοῦ δικαίου. Εἶναι ἐχθρός τῆς κοινωνικῆς γαλήνης καί προόδου, τῆς εὐημερίας καί τῆς κοινωνικῆς εὐρυθμίας.

Τῆ γνώση ὁμορφαίνει ἡ ἀρετή. Ἡ ἀλήθεια. Ἡ ἀρετή, ἡ ἀλήθεια, εἶναι κάλλος. Εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Ἡ κοινωνία χωρίς ἠθικό ἔρμα καταλύεται.

Ἡ ἄγνοια ἀπομονώνει τόν ἄνθρωπο ἀπ' τήν πραγματικότητα. Τόν κάνει μονόχωντο, μονολιθικό, μισαλλόδοξο. Τόν καθιστᾶ μὴ συνεργάσιμο. Μὴ κοινωνικό.

«Χείρων ἐστὶ ἡ ἡμιμάθεια». «Ἡ ἡμιμάθεια χείρων ἐστὶ τῆς ἀμαθείας». Ὁ ἡμιμαθῆς γίνεται ἐγωκεντρικός, δοκσισοφος, ἀλαζονικός, ὑπερόπτης, ἐγωιστής, ἀτομιστής. Φαντάζεται, ὅτι αὐτός εἶναι καί ἄλλος κανένας, ἐνῶ εἶναι κοῦφος, ἐπηρεμένος.

Ὁ ἄνθρωπος ὁ γνωστικός, ὁ ἐνάρετος, ὁ ἠθικός, ὁ δίκαιος ποτέ δέν στρέφεται κατά τῆς κοινωνικῆς εὐρυθμίας. Γίνεται λάτρης τοῦ Ὁραίου, τοῦ Ἀληθινοῦ, τοῦ Ἀγαθοῦ. Αὐτός εἶναι ὁ «πεπαιδευμένος»,

ὁ μορφωμένος. Αὐτός λέγεται ἐπιστήμων καί ἄνθρωπος. Αὐτός γίνεται εἰρηνοποιός, κοινωνικοποιός, πολιτισμοποιός.

Ἡ κοινωνία θέλει τὰ μέλη της τίμια καί ἐνάρετα, ἠθικά καί δίκαια. Τά θέλει νομοταγῆ καί εὐσυνείδητα, ἄξια καί δυνατά, μέ πενῦμα αὐτοθυσίας, ἀλτρουϊσμοῦ καί ἀνθρωπισμοῦ, μέ ἰδανικά καί ὀράματα, μέ νοῦ φωτεινό καί ψυχὴ ἀγαθή.

Ὁ παράδεισος εἶναι ἡ γνώση μέ τήν ἀρετή, ἡ ἐπιστήμη μέ τό ἦθος. Τήν γνώση τήν ὁμορφαίνει ἡ ἀρετή, ἡ ἀλήθεια, ὁ πολιτισμός τῆς ψυχῆς.

Γιά τοὺς λόγους αὐτούς, ἡ Πολιτεία καί οἱ ταγοὶ τῆς Ἐκπαίδευσης, ἔχουν ἱερὴ ὑποχρέωση νά ἐπεξεργαστοῦν τρόπους καί νά βροῦν λύση στό μεῖζον πρόβλημα τῆς μαθητικῆς διαρροῆς. Δέν μπορεῖ ἡ χώρα ποῦ γεννήθηκαν ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Σωκράτης καί τό πλῆθος σοφῶν μας προγόνων, νά παρακολουθεῖ ἀμέριμνη καί ἀδιάφορη τήν αἱμαρραγία αὐτῆ τοῦ μαθητικοῦ πληθυσμοῦ. Τό ὀφείλουμε στήν ἱστορία μας.

Σημείωση: Τήν τελευταία 10ετία εἶπαν «ἀντίο» στό Σχολεῖο πάνω ἀπό 120.000 παιδιά. 3,8 ἑκατομμύρια Ἑλλνες καί Ἑλληνίδες δέν ἔχουν ὀλοκληρώσει τό ὑποχρεωτικό Σχολεῖο. Σχεδόν τό 1/3 τοῦ πληθυσμοῦ.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Μεγάλη αναστάτωση έχει προκληθεί

στο πανελλήνιο και όχι μόνο στην εκπαιδευτική κοινότητα με την αποστολή της υπ' αρ. Φ. 20.1/2220482/Δ2/23-12-2016 υπουργικής απόφασης του Υπουργού Παιδείας. Η απόφαση έχει ως θέμα την «Υλοποίηση στο Γυμνάσιο Θεματικής Εβδομάδας Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης σε ζητήματα Διατροφής, Έθισμού-Εξαρτήσεων και Ύμφυλων Ταυτοτήτων κατά το Σχολικό Έτος 2016-2017». Στην απόφαση περιλαμβάνεται συντομότερη έκδοσή της θεματικής εβδομάδας με τίτλο «Σώμα και Ταυτότητα».

Η υπουργική απόφαση έχει ένα σκεπτικό τό όποιο απορρέει από την Εισήγηση-πρόταση του Ίνστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (πρ. Παιδαγωγικό Ίνστιτούτο) με αρ. πρ. 44 της 3ης Νοεμβρίου 2016. Καί μόνο η θεματική ανάπτυξη στο υπουργικό έγγραφο, απαιτεί δεκάδες σελίδων παρατηρήσεις.

Λόγω του ότι τό περιοδικό μας βρίσκεται στο τυπογραφείο, επιφυλασσόμαστε για αναλυτική και διεξοδική αναφορά στο επόμενο τεύχος.

Στό παρόν, προβαίνουμε σε μερικές πρώτες επισημάνσεις.

1. Καί μόνο ό αρ. πρωτοκόλλου του έγγραφου, δείχνει μεθόδευση. Τό έγγραφο αποστέλλεται, περίοδο πού τά σχολεία είναι κλειστά για τίς διακοπές των χριστουγέννων. 23 Δεκεμβρίου, Παρασκευή, πού τά σχολεία έχουν κάνει την γιορτή τους για τά χριστούγεννα, τό υπουργείο εντέλλεται δράσεις πού θέλουν διεργασίες καί συζητήσεις, καί χωρίς νά τό παραβλέπουμε έχουν νά αντιμετωπίσουν μία κοινωνική διαμαρτυρία, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά ένότητες του προγράμματος.
2. Υπάρχει έξόφθαλμα μία βιασύνη στην όλη μεθόδευση. Η πράξη η τό έγγραφο

του ΙΕΠ έχει ημερομηνία 3 Νοεμβρίου. Σε ποιά σοβαρή χώρα του κόσμου, λαμβάνονται αποφάσεις για τέτοια μεγάλα θέματα διαρκούς της εκπαιδευτικής περιόδου για να εφαρμοστούν κατά την διάρκειά της;

3. Τό σκεπτικό της Υ.Α. αναφέρει ότι ό θεσμός της εβδομάδας αυτής «αποσκοπεί στην ενημέρωση καί ευαισθητοποίηση των μελών της σχολικής κοινότητας σε ζητήματα πού άπτονται της Έκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη...». Τό καίριο έρώτημα πού καί ό πλέον άδαής δύναται νά θέσει, είναι ποιά επιστήμη μπορεί νά συνδέσει την αειφόρο ανάπτυξη με τίς έμφυλες ταυτότητες. Θά θέλαμε νά τό ακούγαμε από στόματα υπεύθυνων παιδαγωγών, ψυχολόγων, κοινωνιολόγων καί άλλων ένδεχομένων ειδικών, καί νά ακούγαμε επ' αυτών καί την άποψη του υπογράφοντος υπουργού, ό όποιος υπογράφοντας τό έγγραφο αυτό, έχει νομίζουμε έκτεθει άνεπανόρθωτα, ως προς την επιστημονική έπιχειρηματολογία. Έκτός, αν όπως μπορεί κάποιος εύφάνταστος νά ισχυριστεί, ότι γι' αυτό ακριβώς γίνεται έπίκληση του έγγραφου του ΙΕΠ, για νά προστατευτεί από τά επιστημολογικά χάσματα.

Πάντως, οί διαμαρτυρίες πολλών φορέων καί παραγόντων, φαίνεται πιάνουν τόπο. Άλλες μέ υπερβολές, καί άλλες μετά λόγου γνώσεως καί ακριβείας, δείχνουν ότι τό έγχείρημα, παιδιά δεκατριάχρονα καί δεκατετράχρονα, νά προκαλούνται νά διαπλεύσουν πελάγη καί θάλασσες θεματικές πού δέν είναι για τά μέτρα τους, δέν θά προχωρήσει άκωλύτως.

Γι' όλα τά παραπάνω θά επανέλθουμε στο προσεχές τεύχος.

Η σύνταξη

ΚΑΤΑΚΟΜΒΕΣ

Κύριε Διευθυντά,

Έπειδή συχνά κρίνουμε τή νέα γενιά, παραβλέποντας τά δικά μας λάθη, θέτω ύπόψη σας τό κείμενο πού άκολουθεί. Διδάσκω σέ Δημόσιο Γυμνάσιο τής Άττικής, και στό μάθημα τό σχετικό μέ τούς διωγμούς, στό τελευταίο δεκάλεπτο γιά βιωματική έφαρμογή, ζήτσα άπό τούς μαθητές μου νά άσχοληθοῦν μέ τό έξής θέμα: «**Τί θά έγραφεσ στό ήμερολόγιό σου άν ήσουν Χριστιανός/ή και ζούσεσ στην έποχή τών διωγμών έπιστρέφοντας στό σπιτι μετά άπό μιá σύναξη στην κατακόμβη;**». Τά παιδιά έγραψαν ό,τι νόμιζαν χωρίς καμιά δική μου παρέμβαση κατά τό δεκάλεπτο αυτό και μου έδωσαν μερικές καταπληκτικές έργασίες, πού έκπλήττουν μέ τήν ώριμότητά τους και τό βάθος τής σκέψης τους. Ένδεικτικά λοιπόν σās θέτω ύπόψη σας τό κείμενο αυτό και άν κρίνετε σκόπιμο, τό δημοσιεύτε στό περιοδικό σας, γιατί νομίζω πώς είναι μέσα στους γενικούς σας στόχους, και κυρίως γιά νά μήν άπογοητευόμαστε άπό τά παιδιά μας. Έννοείτε πώς δέν σημειώνω τό όνομα του παιδιού ούτε και τό σχολείο πού ύπηρετώ. Παρακαλώ τά στοιχεία μου νά μείνουν άδημοσίευτα.

Με τιμή Μ.Π.Μ.

Σημ. Σύνταξης: Συμφωνοῦμε μέ τίς άνωτέρω παρατηρήσεις και μέ πολύ χαρά δημοσιεύουμε τό κείμενο, γιατί είναι μιá άνάσα έλπίδας σέ μιá πνιγηρή άτμόσφαιρα.

Θέμα: Τί θά έγραφεσ στό ήμερολόγιό σου άν ήσουν Χριστιανός/ή και ζούσεσ στην έποχή τών διωγμών 1ο και 2ο αιώνα έπιστρέφοντας στό σπιτι μετά άπό μιá σύναξη στην κατακόμβη;

Άτάπητό μου ήμερολόγιο,

Μόλις ήρμισα άπό τήν κατακόμβη και θέλω νά ευχαριστήσω τόν θεό πού μου χάρισε μιá άκόμη ήμέρα ζωής καθώς τόσοι σπίνεεις μου πεθαίνουν ήά τήν πίστη τους. Δυστυχώς έβιασαν τήν μητέρα μου και τήν έχουν κρατούμενη εις φυλακές πιέζοντάς τήν νά άλλαξοπιστήσει λείοντάς της όπι άλλιας θά τήν σκοτώσουν. Ξέρω όπι δέν πρόκειται νά άρνηθεί τήν πίστη μας ότο Χριστό και θά μαρτυρήσει ήά χάρη του. Νιώθω πολύ φοβισμένη αλλά ταυτόχρονα και εϋνώμων ήάπι ό θεός μέ έσωσε άπό τούς διώκτες και ήτ' αυτό σήμερα κατέφυγα εις κατακόμβες ήά νά προσευχηθώ και νά τόν ευχαριστήσω. Ξωπισκέφθηκα τόν τάφο του άδερφοῦ μου και προσευχηθήκα ήά νά άναστανθεί ή φυχή του πού μαρτύρησε ήά τόν Χριστό. Οί Ρωμαίοι είναι πολυ άδύτηροι μαζί μας καθώς πιάνουν άρκετούς άπό μάς και μέ βασανίστηρια μάς παρνουν τη ζωή ήά τήν πίστη μας. Έλωίζω νά μήν άνακαλύθουν ποτέ έμένα και τόν πατέρα καθώς είμαστέ τὰ μόνα μέλη πού έχουν άπομείνει ειην οικοτένειά μας, αλλά άκόμη και άν μέ βροῦν και μέ άπειλήσουν μέ θάνατο δέν θά διατάσω νά πω όπι πιστένω ότον θεό και ήήώ τήν βοήθειά του ώστε νά μήν φοβηθώ μπροστά ότο μαρτύριο και τόν προδώσω. Βαθιά μέσα μου καιεί ή άτάπη μου ήά τόν Χριστό και ένας πώθος πίστης είναι άναμμένος και φλωτέρος καθώς θέλω νά μαρτυρήσω ήά χάρη του θεού μου. Άς μάς άξιώσει όλους νά συνανήθοῦμε μαζί ότον Παράδεισο, ευτυχισμένοι ύπέρα άπ' αυτ ή σκληρή δοκιμασία. Άμήν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΧΕΕΛ-ΧΕΕ 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2016

Στήν μνηναία έκδήλωση μετά τήν Θεία Λειτουργία τῶν δύο Ἐνώσεων κατά τήν πρώτη Κυριακή κάθε μήνα, στίς 4 Δεκεμβρίου 2016, τά μέλη καί οἱ φίλοι τῶν ἀνωτέρω δύο Ἐνώσεων, παρακολούθησαν τήν ἐπίκαιρη λόγῳ περιόδου ὁμιλία τοῦ κ. Ἰωάννη Τσέντου, φιλολόγου-δ. Φιλοσοφίας, καί ὑπεύθυνου τοῦ περ. «Ἀκτίνες», μέ θέμα «**Πῶς ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Χριστοῦ ἀλλάζει τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο βλέπουμε τόν ἄνθρωπο**». Ἡ ὁμιλία κυρίως κατέδειξε τήν ριζική ἀλλαγὴ πού ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔφερε στήν κατανόηση τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης, σέ σχέση μέ τήν ἀρχαία ἑλληνική φιλοσοφία. Ὁ ὁμιλητής μέ τήν παράθεση κειμένων ἀπό τούς μεγάλους πατέρες καί διδασκάλους τῆς ἐκκλησίας μας, ὀριοθέτησε τά σημεῖα τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας, τά ὁποῖα ἰδιαίτερα στήν ἐποχή μας πρέπει νά τονίζονται, καθὼς ὁ νεωτερικὸς ὅπως χαρακτηρίζεται σήμερα ἄνθρωπος, τείνει νά λησμονήσει τήν σημασία τῆς ἐκ Θεοῦ καταγωγῆς του, καθὼς καί τήν συνέπεια γιά τήν ὑπαρξὴ μας τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ προαιώνιος καί ἄναρχος Υἱὸς καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, προσέλαβε τήν ἀνθρώπινη φύση.

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΒΑΜΒΑ

Σέ μία ιδιαίτερα φορτισμένη συγκινησιακά ατμόσφαιρα, ό «Πειραιϊκός Φάρος», στήν αίθουσα έκδηλώσεων, πραγματοποίησε έκδήλωση μνήμης επί τῆ συμπληρώσει εικοσιπενταετίας από τόν θάνατο του θεολόγου τῆς αδελ. Θεολόγων «Ζωή» Αλεξάνδρου Βάμβα, ό όποϊος υπῆρξε ό ίδρυτής καί πνευματικός καθοδηγός του άνωτέρω Συλλόγου. Κατ' αὐτήν όμίλησαν άνθρωποι πού συνεργάστηκαν μαζί του στόν Σύλλογο «Πειραιϊκός Φάρος», στό όμώνυμο οϊκοτροφείο μαθητῶν, φοιτητῶν καί σπουδαστῶν πού εἶχε ίδρύσει, συνεργάτες του στόν Σύλλογο, στίς Χριστιανικές Μαθητικές Όμάδες (Χ.Μ.Ο.) καί στίς Έσπερινές Τεχνικές Σχολές «Άπ. Παῦλος» στίς όποϊες γιά πολλά χρόνια δίδαξε, καί τῶν όποϊών μαθητές διέμειναν στό άνωτέρω μνημονευθέν Οϊκοτροφείο. Δεκάδες συνεργάτες καί μέλη παρευρέθηκαν στήν εκδήλωση.

Στήν προσωπικότητα του εκλείποντα καί στό έργο του αναφέρθηκαν ό Σεβ/τος Μητροπολίτης Κυθήρων κ. Σεραφεϊμ μέ τόν όποϊο ό άείμνηστος Άλ. Βάμβας συνεργάστηκε στίς Σπέτσες, καθώς καί οί κ.κ. Γαλέτας Νικόλαος, Δρακόπουλος Σπυρίδων, Κοτταδάκης Άθαν., Μαρκότσης Έωάννης, Μποροβίλος Γεώργιος. Έκτός τῶν άνωτέρω όμιλιῶν, ή έκδήλωση πλαισιώθηκε μέ προβολή φωτογραφιῶν από τήν πολύπλευρη δράση του Άλ. Βάμβα. Ήταν μία συγκινητική στιγμή, καθώς όλοι έπανεφεραν στήν μνήμη τους στιγμιότυπα από τήν δράση του στόν Πειραιϊκό Φάρο, στα Οϊκοτροφεία Πειραιᾶ καί Άθήνας, από τίς έξορμήσεις στα Σύνορα, από τίς συνάξεις στίς Σπέτσες κ.ά.

Τήν ευθύνη καί τόν συντονισμό τῆς παρουσίας είχε ή κ. Μαρία Τζερμπίνου-Μιχαλακοπούλου, Πρόεδρος του Πειραιϊκού Φάρου καί αντιπρόεδρος τῆς Χ.Ε.Ε.Α. καθώς καί τά λοιπά μέλη του Δ.Σ. του Πειραιϊκού Φάρου.

Άξίζουν συγχαρητήρια σέ όλα τά μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου, γιατί υπενθύμισαν σέ όλους, ότι ή θυσιαστική αφιέρωση του Άλ. Βάμβα στό έργο τῆς αδελφότητας «Ζωή» στόν Πειραιᾶ καί σέ άλλες πόλεις τῆς χώρας, καθώς καί τῶν άλλων μελῶν τῆς αδελφότητας, χωρίς τυμπανοκρουσίες καί μεγαλοστομίες, αφήνει τή σφραγίδα της στίς ζωές τῶν ανθρώπων πού διψοῦν γιά τήν Βασιλεία του Θεοῦ, καί ως δρόσος του πνεύματος χαρακτηρίζει τήν ζωή τους μέ ευγνωμοσύνη πρὸς αὐτούς πού όδήγησαν τά βήματά τους στήν Έκκλησία του Χριστοῦ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Στις 28 Δεκεμβρίου πραγματοποιήθηκε το 57^ο Παιδαγωγικό Συνέδριο του Τομέα Έπιστημόνων του Συλλόγου Όρθοδόξου Ίεραποστολικής Δράσεως «Ο Μέγας Βασίλειος» καί τών Έκπαιδευτηρίων «Η Έλληνική Παιδεία».

Τό Συνέδριο είχε ως θέμα «Παιδιά στην ψηφιακή εποχή». Οί εργασίες του Συνεδρίου έλαβαν χώρα στό Μαροῦσι, στόν χώρο τών άνωτέρω εκπαιδευτηρίων.

Στις εισηγήσεις παρουσιάστηκαν οί θέσεις τών διοργανωτών σχετικά μέ τά προβλήματα τής ψηφιακής τεχνολογίας, τήν άναεούμενη πρόκληση τής ηλεκτρονικής πραγματικότητας, τό πρόβλημα πού παρουσιάζεται κυρίως στις νέες ηλικίες μέ τόν έθισμό καί τήν εξάρτηση από τό διαδίκτυο καί τήν χρήση σελίδων κοινωνικής δικτύωσης, τό γεγονός ότι τά έξυπνα κινητά (smartphones) μέ τίς εφαρμογές τους, έχουν καταστεί άναπόσπαστο καί άναντικατάστατο έξάρτημα τής καθημερινότητας τών παιδιών μας.

Στά μεσημβρινά εργαστήρια πού είχαν τήν δυνατότητα νά παρακολουθήσουν οί σύνεδροι, παρουσιάστηκαν εφαρμογές καί προτάσεις γιά ύποβοήθηση τής μαθησιακής διαδικασίας, τρόποι αντιμετώπισης τών διάφορων σχετικών εξαρτήσεων, γιά άσφαλή χρήση τών ψηφιακών μέσων κ.λπ.

Πέραν τής πραγματικότητας πού σχετίζεται μέ τήν ψηφιακή επανάσταση, στό συνέδριο δόθηκαν καί τρόποι θετικής αντιμετώπισης τών μέσων μέ τήν εισήγηση πού είχε ως θέμα τήν ψηφιακή προστασία του παιδιού καί τήν δημιουργία μαζί του, καθώς καί τήν παρέμβαση ειδικού παιδοψυχιάτρου γιά τήν άνάγκη πνευματικής θωράκισης τών νέων καί τών έφήβων στην ψηφιακή εποχή.

Είναι παρήγορο, τό ότι μετά από μετεωρισμούς καί δαιμονοποιήσεις, οί χριστιανοί παιδαγωγοί αντιλαμβάνονται τό «άμφιστομο» τής τεχνολογίας, καί διαλέγονται μέ τήν σημερινή πραγματικότητα, ώστε νά επιλεγεί ή δημιουργική της πλευρά, άντί τής άρνησης καί τής απόρριψής της.

ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ

Τοῦ κ. Ἀθαν. Ἰ. Ἀναστοπούλου, Θεολόγου - Φιλολόγου, τ. Γυμν/χου

- α. «Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνῃν ἀφῆκᾶ σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ σέ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγὼ σε ἠλέησα;» (Κακὴ δοῦλε, σοῦ χάρισα ὅλο ἐκεῖνο τό χρέος, ἐπειδὴ μὲ παρακάλεσες· δέν ἔπρεπε καὶ σύ νά σπλαχνιστεῖς τὸν σύνδουλό σου, ὅπως ἐγὼ σπλαχνίστηκα ἐσένα;)
Ματθ. ιη´, 32-33
- β. Δῶστε, τούς λέει ὁ Ἰησοῦς, στόν Καίσαρα ὅ,τι ἀνήκει στόν Καίσαρα καὶ στόν Θεό ὅ,τι ἀνήκει στόν Θεό.
Ματθ. κβ´, 21
- γ. Ὅσοι ἔχουμε δυνατὴ πίστη ἔχουμε καθῆκον νά ἀνεχόμεστε τίς ἀδυναμίες αὐτῶν πού ἔχουν ἀδύναμη πίστη καὶ νά μὴν κάνουμε ὅ,τι ἀρέσει σέ μᾶς.
Ρωμ. ιε´, 1
- δ. Ἡ μελέτη τῶν θείων Γραφῶν εἶναι ἡ μεγάλη λεωφόρος πού μᾶς ὁδηγεῖ στήν ἐκπλήρωση τοῦ καθήκοντος.
Μ. Βασίλειος
- ε. Αὐτό εἶναι πού ἀνατρέπει ὁλόκληρη τὴν οἰκουμένη, τό ὅτι παραμελοῦμε τά παιδιά μας.
ἱερός Χρυσόστομος
- στ. Κανένα ἐγκώμιο δέν ὀφείλουμε σ' αὐτούς πού κάνουν μόνο τό καθῆκον τους καὶ τίποτε παραπάνω.
ἱερός Ἀγούστίνος
- ζ. Νά εἶσαι δίκαιος εἶναι καθῆκον. Νά εἶσαι καλός εἶναι ἀρετή.
Θωμᾶς Ἀκινάτης, φιλόσοφος καὶ θεολόγος (1225-1274)
- η. Συμβαίνει κάποτε νά ἀντίκεινται μεταξύ τους τό καθῆκον καὶ ἡ ἐπιθυμία. Τότε πρέπει ἡ ἐπιθυμία νά ὑποχωρήσει στό καθῆκον.
ἱερομονάχου Κυρίλλου, Γνώμες Ἁγίων Πατέρων, σ. 76
- θ. Ἐάν οἱ ἄλλοι δέν θέλουν νά πράξουν τό καθῆκον τους πρὸς ἐμᾶς, τοῦτο δέν ἀπαλλάσσει ἐμᾶς ἀπό τοῦ νά πράξουμε τό καθῆκον μας πρὸς αὐτούς.
Παν. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Πράξεις, ιζ 10
- ι. Ἀληθινὸς μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ εἶναι αὐτός πού Τόν ἀκολουθεῖ στό καθῆκον, γιὰ νά Τόν συνακολουθήσει καὶ στή δόξα.
Παν. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τό κατά Μάρκον, 8, 34
- ια. Νά ἐκτελεῖς καλά τό καθῆκον πού ἔχεις μπροστά σου.
Πιττακός
- ιβ. Ὁ Πυθαγόρας κάθε φορά παρακινούσε τούς μαθητές του νά λένε στόν ἑαυτό τους τὴν ὥρα πού ἔμπαιναν στό σπίτι τους: Ποιὰ παράβαση ἔκανα; Τί ἔπραξα; Ποιό καθῆκον μου δέν τό ἔκαμα ὅπως ἔπρεπε;
- ιγ. Ὅταν εἶσαι παιδί, νά εἶσαι κόσμιος, ὅταν ἔφηβος, ἐγκρατής, ὅταν μεσήλικας, δίκαιος καὶ ὅταν γεράσεις, λογικός.
Ἡράκλειτος
- ιδ. Ἡ μεγαλύτερη εὐτυχία εἶναι ἡ ἐκπλήρωση τοῦ καθήκοντος.
Σοφοκλῆς
- ιε. Ὁ ἄνθρωπος πού κάνει τό καθῆκον του, φυσικό εἶναι νά ἀκούει ἐπαίνους.
Ὁ ἴδιος
- ιστ. «Ἡ τάν ἢ ἐπὶ τᾶς» (Ἡ θά ἐπαναφέρεις ἐνδοξη τὴν ἀσπίδα ἢ θά σέ φέρουν νεκρό πάνω σ' αὐτήν).
Μντέρες τῆς Σπάρτης

ιζ. Μή σέ άποτρέπουν άπό τό καθήκον σου τά άνόπτα σχόλια τών ανθρώπων, γιατί, άφού δέν μπορείς νά έμποδίσεις τίς έπικρίσεις τους, δέν πρέπει φυσικά καί νά φροντίζεις γι' αυτές.

Έπίκτιος

ιη. Η άγάπη πρός τούς ανθρώπους είναι καθήκον, άφού όλοι είμαστε παιδιά του Θεού.

Ο Ίδιος

ιθ. Όπου ό καθένas θά έτασσε τόν έαυτό του, εκεί θά πρέπει νά μείνει άκλόνητος καί νά υποστεί κάθε κίνδυνο, χωρίς νά υπολογίσει τίποτε, ούτε τόν θάνατο ούτε τίποτε άλλο άπέναντι του άισχροϋ, δηλαδή νά μη θεωρηθεί ότι υποχωρεί μπροστά σέ κάτι πού φέρνει άτίμωση.

Πλάτωνος Άπολογία 16

κ. Μόλις ξυπνήσουν όλοι πρωί, θά πρέπει νά άρχίσουν τίς έργασίες τους, δημόσιες ή ιδιωτικές. Οί άρχοντες θά άσχοληθούν μέ τά καθήκοντά τους άπέναντι στήν πόλη καί οί οικογενειάρχες μέ τά σπίατα τους.

Πλάτωνος Νόμοι 808B

κα. Τούς θεούς νά τους φοβάσαι, τούς γονείς νά τους τιμάς, τούς φίλους νά τους ντρέπεσαι, στούς νόμους νά υπακούς.

Ίσοκράτης

κβ. Νά μη θέλεις νά επιβάλεις τό καθήκον σ' αυτούς πού γνωρίζουν ότι σύ δέν κάνεις τό δικό σου.

Μουσώνιος, Άνθολόγιο Στοβαίου ΜΗ' 15

κγ. Όταν φωνάζει τό καθήκον, βρίσκονται πολλοί βαρήκοοι.

Κικέρων

κδ. Πρέπει νά έχουμε καί φίλους καί έχθρούς. Τούς φίλους γιά νά μās θυμίζουν τό καθήκον μας καί τούς έχθρούς γιά νά μās υποχρεώνουν νά τό κάνουμε.

Πλούταρχος

κε. Γνώση είναι τό βουνό πού λίγοι μπορούν νά άνέβουν, καθήκον όμως είναι ό δρόμος τόν όποιο όλοι μπορούν νά περάσουν.

Ρογήρος Βάκων

κστ. Άν λησμονηθεί ή θρησκεία, ό άνθρωπος θά λησμονήσει καί τά καθήκοντα του.

Ζάν Ζάκ Ρουσσώ

κε. Τό καθήκον είναι δικό μας, τά άποτελέσματα είναι του Θεού.

Τζών Άνταμ, Άμερικανός πρόεδρος (1767-1848)

κη. Ο άνθρωπος του καθήκοντος είναι πάντοτε ειλικρινής καί στά έργα καί στά λόγια.

Σαμουήλ Σμάλις, Σκώτος γιατρός καί συγγραφέας (1312-1904)

κθ. Τό καθήκον είναι πικρό, όταν τό εκτελείς, μετά όμως γεύεσαι τούς γλυκούς καρπούς του.

Έμμανουήλ Κάντ, Γερμανός φιλόσοφος (1724-1804)

λ. Οί δυστυχίες στούς ανθρώπους δέν όφείλονται στό ότι δέν γνωρίζουν τά καθήκοντά τους, αλλά στό ότι τά παραβλέπουν.

Λέων Τολστόι, Ρώσος συγγραφέας (1828-1910)

λα. Όπου πεθαίνει ή ιδέα του καθήκοντος, εκεί πεθαίνει καί ό πολιτισμός.

Έδουάρδος Σπράγκερ, Γερμανός φιλόσοφος καί παιδαγωγός, (1882-1963)

λβ. Ότιδήποτε μεγάλο έχει γίνει στόν κόσμο, έγινε μέ τήν προσταγή του καθήκοντος καί οτιδήποτε άθλιο, έγινε στό όνομα του συμφέροντος.

Ζάν Μπατίστ Άνρί Λακροντέρ, Γάλλος ιεροκήρυκας (1802-1861)

λγ. Τό καθήκον μας είναι ό σταυρός στά μέτρα μας, κομμένος ειδικά γιά τόν καθένα μας. Μέ αυτόν τόν σταυρό γεννηθήκαμε, πάνω σ' αυτόν πεθαίνουμε.

Φραγκίσκος Μωριάκ, Γάλλος συγγραφέας

λδ. Ω καθήκον! Ποτέ μου δέν ξεχνώ, ότι είσαι πάντα ή μοναδική θύρα πού βγάξει στήν άθανασία.

Φρίντριχ Σίλερ, Γερμανός ποιητής (1759-1805)

λε. Άπέκαμα! Άλλ' όμως θα παραμείνω στή καλάστρα, μέχρι τήν τελευταία στιγμή τής ζωής μου καί άς κινδυνεύσω νά καθώ.

Ίωάννης Καποδίστριας

λστ. Μή ρωτάς τί μπορεί νά κάνει ή χώρα σου γιά σένα, αλλά τί μπορείς νά κάνεις έσύ γιά τή χώρα σου.

Τζών Κένεντι, πρόεδρος τών ΗΠΑ (1917-1964)

λζ. Δικαιώματα πού δέν προκύπτουν από ένα καθήκον πού έπιτελέσαμε καλά, δέν αξίζουμε νά τό έχουμε.

Μαχάτμα Γκάντι, Ίνδος φιλόσοφος καί πολιτικός (1869-1943)

Βιβλίο-παρουσιάσεις

Ζωή Μουρούτη-Γκενάκου, τ. Έπ. Καθηγήτριας Παν/μίου Κρήτης
Ή Προσφορά στην Πατρίδα της Μονής Αγίων Θεοδώρων Καλαβρύτων
Έκδόσεις «Βιβλίο και Εικόνα» της Έρας Μητροπόλεως Καλαβρύτων
και Αιγειαλείας, 2017

Ή γνωστή στον πνευματικό κόσμο και την ακαδημαϊκή κοινότητα καθηγήτρια πανεπιστημίου Ζωή Μουρούτη-Γκενάκου, μάς προσφέρει μία νέα εργασία της, ιστορική αυτή τή φορά, μέ πολύτιμες ιστορικές πληροφορίες από έρευνά της στό άρχαιακό ύλικό τής Έρας Μονής Αγίων Θεοδώρων Άραναίας Καλαβρύτων. Μέσα από τά στοιχεία πού παραθέτει, ή μονή αυτή άναδεικνύεται ώς σημαντικός συντελεστής στην έπιτυχία του άγώνα του 1821, μέσα στη συνολική συμβολή τής Όρθοδοξου Έκκλησίας στην άπελευθέρωση του Έλληνικού Έθνους.

Κατά τήν έπαναστατική περίοδο «οί μοναχοί ζυμώνουν νύχτα μέρα ψωμί» γιά τούς άγωνιστές, «μεταφέρουν όπλα και πληροφορίες», «μπαίνουν στην πρώτη γραμμή», «προσφέρουν τροφή σέ γυναικόπαιδα», «συμμετέχουν σέ έθνικά δάνεια γιά τήν έπανάσταση» κ.π.ά.

Μετά τήν άπελευθέρωση επί έναν αιώνα προσφέρει σημαντική βοήθεια γιά τή δημοτική εκπαίδευση και τίς ιερατικές σχολές. Συμμετέχει στις δαπάνες γιά τό κτίσιμο του πρώτου Πανεπιστημίου, τήν έκδοση βιβλίων, τήν ίδρυση ειδικών σχολών, τήν κατασκευή ναυαρχίδας του στόλου, τήν άνακούφιση τραυματιών και προσφύγων τής Μικρασιατικής καταστροφής, τή βοήθεια σέ σεισμοπαθείς κ.π.ά.

Πρόκειται πράγματι γιά μία πολύ σημαντική προσφορά στό Έθνος, ή όποία γίνεται γνωστή μέσα από τήν έργώδη μελέτη και τήν δόκιμη γραφίδα τής συγγραφέως. Άλλά και γιά μία έξαιρετική έκδοση πού άποτελεί ήχηρή άπάντηση σέ όσους έπιχειρούν νά άλλοιώσουν τήν συμβολή τής Έκκλησίας μας στό ιστορικό γίγνεσθαι τής πατρίδας μας.

Άλέξανδρος Κακαβούλης, Καθηγητής Πανεπιστημίου

Γεωργίου Κρουσταλλάκη, Όμ. Καθηγητή Φιλ. Σχολής Π.Α.
Γέρων Έφραίμ Κατουνακιώτης, ό θεολόγος και Παιδαγωγός τής έρήμου (1912-1998)

Πρόλογος υπό του Σεβ. Μητρ. Άργολίδος κ. Νεκταρίου
Έκδ. «Έν πλώ», 2016. σσ. 517

Ή εποχή μας, όπως πολλοί άρμόδιοι και μή όμολογούν, είναι από τίς πιο άντιπνευματικές. Ή κοινωνία μας και οί θεσμοί, πού μέχρι τώρα τή συγκρατούσαν, καταρρέουν. Μέ άγωνία άναζητούνται προσωπικότητες μέ κύρος και ήθικές άρχές, πού νά ύψώσουν τό άνάστημά τους και νά άνατρέψουν τήν πανθομολογούμενη ήθική σήψη. Δυστυχώς δέν άναφαίνεται εκ πρώτης όψεως κάτι ένθαρρυντικό στόν όρίζοντα. Καί όμως υπάρχουν άθόρυβες ήθικοπνευματικές προσωπικότητες πού άγωνιούν γιά τήν παντοειδή κατάπτωση τής κοινωνίας. Μεταξύ των άγωνιστών κατά τής άποστασίας είναι και οί χριστιανοί μάρτυρες όλων των εποχών και ιδίως τής σημερινής και άλλες «έκπληκτικές άσκητικές μορφές έφάμιλλες των παλαιών Μαρτύρων και όσίων», όπως γράφει ό προλογίζων τό άνωτέρω βιβλίο του κ. Κρουσταλλάκη Σεβ. Μητροπολίτης Άργολίδος κ. Νεκτάριος. Μεταξύ των μεγάλων άσκητών

καί διακριτικῶν πατέρων τοῦ 20οῦ αἰῶνα συγκαταλέγεται ἀναμφίβολα καί ὁ Γέροντας Ἐφραίμ ὁ Κατουνακιώτης.

Αὐτοῦ τοῦ Γέροντος Ἐφραίμ, πού ἔζησε στά Κατουνάκια τοῦ Ἁγίου Ὁρους, τά βιογραφικά στοιχεῖα, τήν πρακτική θεολογία καί παιδαγωγική τῆς ἐρήμου παρουσιάζει ὁ πολυγραφότατος ὁμ. Καθηγητής τοῦ ΕΚΠΑ κ. Γεώργιος Κρουσταλλάκης, πού ἔζησε καί συναναστράφηκε μέ τόν συμπατριώτη του (ἐκ Θηβῶν) Ἐφραίμ, στό ἐκ 517 σελίδων βιβλίο του. Στά 10 κεφάλαια τοῦ βιβλίου ἐκτίθενται τά περί τῆς παιδικῆς καί ἐφηβικῆς ἡλικίας τοῦ Γέροντα, ἡ πνευματική καί χαρισματική συγκρότησή του καί ἡ ἀσκητική ζωή του, καθώς καί τά σημαντικά, σύμφωνα μέ τό Ἅγιο Εὐαγγέλιο, διδάγματα γιά ὅλα τά περιστατικά τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐκτός ἀπό τά ὑψηλά διδάγματα τοῦ ἀσκητῆ Ἐφραίμ συμβάλλει καί τό λογοτεχνικό καί ἐποικοδομητικό ὕψος τοῦ κ. Κρουσταλλάκη, πού μεταδίδουν στόν ἀναγνώστη τήν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως αὐτή ἐκδηλώνεται στό ζῶν καί στά διδάγματα τοῦ Ἐφραίμ τοῦ Κατουνακιώτη.

Δημ. Γ. Κουτρούμπας

Ἀλεξάνδρου Κακαβούλη, Καθηγητῆ Πανεπιστημίου
Ἀλλαγές στήν Παιδεία. Κριτική προσέγγιση
 σελ. 90, Ἀθήνα, 2017 (αὐτοέκδοση)

Ὁ κ. Ἀλέξανδρος Κακαβούλης, Καθηγητής Πανεπιστημίου, ἐπίλεκτο μέλος τῆς ΧΕΕΛ καί ἀρθρογράφος ἐπί μακρά σειρά ἐτῶν τοῦ περιοδικοῦ μας, ἐξέδωσε μέ τήν ἀνατολή τοῦ νέου ἔτους, τό νέο του πόνημα μέ τίτλο «Ἀλλαγές στήν Παιδεία». Τό βιβλίο ἀφιερώνεται ἀπό τό συγγραφέα, σέ ὅσους μοχθοῦν γιά τήν διαχρονικότητα καί τήν μοναδικότητα τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας. Τό ἔναυσμα γιά τήν συγγραφή του ἔδωσαν οἱ πρόσφατες ἀναταράξεις στήν Παιδεία μας μέ τίς ἤδη τελεσθεῖσες ἀλλά καί τίς ἐπικείμενες ἀλλαγές στό δομικό καί ὀργανωτικό πλαίσιο λειτουργίας τῆς Παιδείας μας. Ὁ συγγραφεύς πραγματοποιεῖ μιᾶ κριτική προσέγγιση στίς ἐπιχειρούμενες ἀλλαγές καί παρεμβαίνει μέ τήν βαρύτητα τοῦ ἐπιστημονικοῦ του κύρους καί τοῦ λόγου του.

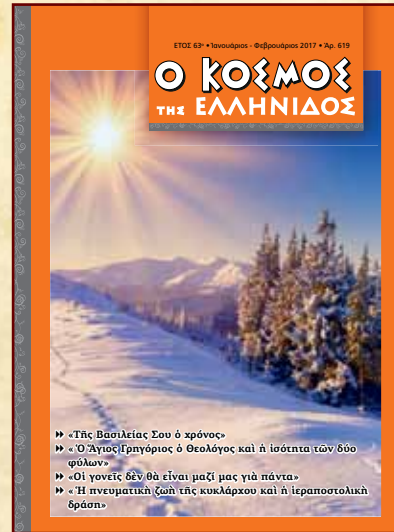
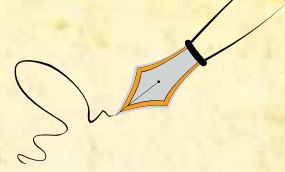
Τό βιβλίο χωρίζεται σέ τέσσερις ἐνότητες. Ἡ πρώτη καί μεγαλύτερη ἀποτελεῖ τήν παρέμβαση μέ 12 κεφάλαια στίς ἀλλαγές στήν Παιδεία. Ἡ δεύτερη σχολιάζει τό πολυσυζητημένο θέμα τῆς ἀριστείας. Ἡ τρίτη τοποθετεῖται στό μείζον ζήτημα τοῦ χαρακτήρα τῆς Ὀρθόδοξης Χριστιανικῆς Παιδείας καί τέλος ὁ συγγραφεύς ξεκαθαρίζει τό ζήτημα μέ τήν σύγκυση γύρω ἀπό τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν.

Ὁ κ. Κακαβούλης, μέ τήν σθεναρή του προσήλωσι στίς ἀρχές τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς ἀγωγῆς, βαθύτατα ὀρθόδοξος καί παραδοσιακός, μέ ἀνοιχτούς ὀρίζοντες στίς σύγχρονες τάσεις τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης καί τῆς ψυχολογίας, τοποθετεῖται ὑπεύθυνα καί τεκμηριωμένα, σέ ὅσα μέ ἐπιπόλαιο καί ἀκοιμῶ τροπό εἰσάγονται στήν ἐκπαιδευτική πραγματικότητα. Οἱ ἀναγνώστες τοῦ περιοδικοῦ μας εἶχαν τήν χαρά νά παρακολουθήσουν στά πρόσφατα τεύχη του, τά σχετικά ἀρθρα τοῦ κ. Κακαβούλη, κάποια ἐκ τῶν ὁποίων διαμορφωμένα σέ νέα δομή, περιλαμβάνονται σέ συνάφεια μέ τά ὑπόλοιπα στό ἀνωτέρω του πόνημα.

Ἡ κρίση τῆς παιδείας μας, ἔχει ἀνάγκη ἀπό ἀνάλογες ὡς τοῦ κ. Κακαβούλη, νηφάλιες καί τεκμηριωμένες κριτικές προσεγγίσεις, ὥστε νά βγοῦμε ἀπό τά ἀδιέξοδα στά ὁποῖα ἐγκλωβιζόμαστε.

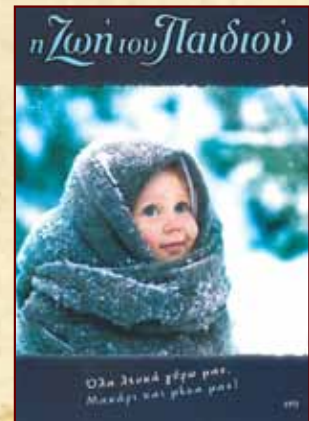
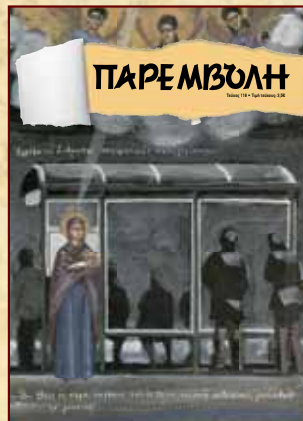
Ι.Φ.Μ.

Άξίζει νά διαβάσετε

Τό μηνιαίο Όρθόδοξο Χριστιανικό Περιοδικό με την ιστορία των 100 χρόνων του κοντά στον έλληικό λαό.

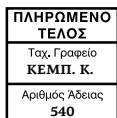
Περιοδικό με ιστορία μεγαλύτερη τών 50 έτών, πού άπευδύνεται στη γυναίκα, στην πνευματική και κοινωνική της παρουσία.

Ένα περιοδικό – πολύτιμος συμπαραστάτης για εκπαιδευτικούς και γονείς.

Νεανικό περιοδικό της “Χριστιανικής Φοιτητικής Ένώσεως” – με τόν ένδουσιασμό της νεότη-τας και τή σφραγίδα της πίστης και της παιδείας.

Τό μηνιαίο παιδικό περιοδικό πού κυκλοφορεί από τὸ 1946 – ένας πολύτιμος πνευματικός φίλος για τὰ Έλληνό-πουλα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Χριστιανικής Ένώσεως Έκπαιδευτικών Λειτουργών

- Σπυρ. Καλλιάφα:**
 ΤΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΟΥ ΟΡΜΗΣ _____ 3,00 €
 ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ, ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ & ΠΑΙΔΕΙΑ _____ 3,00 €
 ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΠΡΩΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΕΤΗ έκδοσις Γ΄ _____ 5,00 €
- Γ. Θ. Κολιτσάρα:**
 ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ τόμοι Β΄ & Γ΄ έκαστος _____ 6,00 €
 Η ΑΠΑ ΓΡΑΦΗ ΔΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΟΡΦΩΣΙΝ ΤΟΥ _____ 3,00 €
 Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΗΓΕΤΗΣ _____ 10,00 €
- Β. Χαραλαμποπούλου:**
 Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ _____ 3,00 €
 Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΔΟΥΛΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ _____ 3,00 €
 ΤΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ _____ 3,00 €
- Μ. Debesse:**
 ΣΤΑΘΜΟΙ ΑΓΩΓΗΣ _____ 5,00 €
- G. Allport:**
 ΤΟ ΑΤΟΜΟΝ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΟΥ _____ 6,00 €
- Ίωάν. Άντωνίου:**
 ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΜΕΝ ΤΑΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΑΣ ΑΠΟ
 ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΠΟΨΕΩΣ _____ 3,00 €
- ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΤΗΣ Χ.Ε.Ε.Λ.:**
 ΤΑ ΕΛΛΗΝΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΙΔΑΝΙΚΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑΝ ΜΑΣ _____ 6,00 €
 Η ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΟΣ _____ 6,00 €
 Η ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ ΩΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ _____ 6,00 €
 Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗΝ ΤΟΥ _____ 6,00 €
 Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ _____ 6,00 €
 ΟΔΗΓΗΤΙΚΗ, ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ _____ 6,00 €
 ΤΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ _____ 6,00 €
 ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ _____ 6,00 €
 ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΣ _____ 6,00 €
 ΤΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΝ _____ 6,00 €
 ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΞΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ _____ 6,00 €
 Η ΕΘΝΙΚΗ ΜΑΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ _____ 6,00 €
 ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ _____ 6,00 €
 ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ _____ 6,00 €
 ΠΑΙΔΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ _____ 6,00 €
 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ _____ 6,00 €
 Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ _____ 6,00 €
 ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ _____ 6,00 €
 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ _____ 6,00 €
 ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΠΟΤΥΧΙΩΝ _____ 6,00 €
 ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ _____ 10,00 €
 ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ _____ 10,00 €

